T.C.

DİYARBAKIR

6. AĞIR CEZA MAHKEMESİ

(CMK. 250. MADDESİ İLE GÖREVLİ)

DURUŞMA TUTANAĞI

DOSYA NO : 2010/444

DURUŞMA TARİHİ : 03/11/2010

CELSE NO : 10.

BAŞKAN : MENDERES YILMAZ 35341

ÜYE : ÖMER SEVGİLİOCAK 39509

ÜYE : SUNA YEŞİL KÜÇÜK 39998

CUMHURİYET SAVCISI : ADEM ÖZCAN 38269

CUMHURİYET SAVCISI : İSMAİL AKSOY 38177

KATİP : HÜSEYİN YILDIZ 86536

2010/444 Esas sayılı kamu davasının 03/11/2010 tarihli açık olarak yapılacak olan 10. duruşmasına başlandı. Hazır olan sanıklar ile müdafiilerinin tespitine geçildi.

Tutuklu sanıklardan Kamuran YÜKSEK, Nadir YILDIRIM, Mehmet TAŞ, Ünal Ahmet ÇELEN, Herdem KIZILKAYA, Hüseyin YILMAZ, Ramazan MORKOÇ, Salih AKDOĞAN, Mehmet ABBASOĞLU, Senanik ÖNER, Kemal AKTAŞ, Çimen IŞIK, Zöhre BOZACI, Mehmet Nimet SEVİM, Lütfi DAĞ, Bayram ALTUN, Alican ÖNLÜ, Ahmet BİRSİN, Mehmet AKIN, Ali ORUÇ, Hasan Hüseyin EBEM, Ercan AKYOL, Ercan SEZGİN, Tamer TANRIKULU, Kutbettin KURT, Mehmet TARİ , Hasan ÜNER, Hasan İRAZ, Şinasi TUR, Ebru GÜNAY, Ahmet MAKAS, Abbas ÇELİK, Mazlum TEKDAĞ, Bahri ÇEKEN, Hasan İNATÇİ, Ramhi ÖZMEN, Mukail KARAKUŞ, Celal YOLDAŞ, Ahmet ERTAK, Ali ŞİMŞEK, Fırat ANLI, Zülküf KARATEKİN, Necdet ATALAY, Hüseyin KALKAN, Nadir BİNGÖL, Ethem ŞAHİN, Ferhan TÜRK, Emrullah CİN, Aydın BUDAK, Leyla GÜVEN, Gülcihan ŞİMŞEK, Hüseyin BAYRAK, Haci ERDEMİR, Heval ERDEMLİ, Sebahattin

DİNÇ, Kazım KURT, Garip KANDEMİR, Şeyhmus BAYHAN, Cibrahil KURT, Ahmet ZİREK, Arslan ÖZDEMİR, Engin KOTAY, Roza ERDEDE, Mehmet Hatip DİCLE, Kerem DURUK, Leyla DENİZ, Nihayet TAŞDEMİR, Dirayet TAŞDEMİR, Pınar IŞIK, Esma GÜLER, Besime KONCA, Fadile BAYRAM, Elif KAYA, Olcay KANLIBAŞ, Pelgüzar KAYGISIZ, Pero DÜNDAR, Sara AKTAŞ, Selma IRMAK, Sevi DEMİR, Zahide BESİ, Zeynep BOĞA, Hacire ÖZDEMİR, Takibe TURGAY, Alaattin AKTAŞ, Tuncay KORMAZ, Ramazan DEBE, Fethi SUVARİ, Musa FARİSOĞULLARI, Muharrem ERBEY, Mahmut OKKAN, Nizamettin ONAR, Zeynel MAT, Abdurrahim TANRIVERDİ, Adnan BAYRAM, İhsan SEVİTEK, Mustafa OCAKLIK, Osman OCAKLIK, Seyithan ŞEN ve Veysi AKAR'ın hazır edildikleri anlaşıldı.

Tutuksuz sanıklardan Özlem YASAK, Rojda BALKAŞ, Ahmet YILDIRIM, Selahattin ELÇİ, Mehmet DEVİREN Yüksel BARAN ve Seyithan HARAN'ın hazır oldukları anlaşıldı.

Tutuklu sanıklardan Turan GENÇ, Siracettin IRMAK, Abdullah AKENGİN, Yaşar SARI ve Serdar ZİRİĞ'in hazır edilemedikleri anlaşıldı.

Sanık müdafilerinden Av. Emin AKTAR, Av. Fethi GÜMÜŞ, Av. Arif ALTUNKARA, Av. Tahir ELÇİ, Av. Abdulkadir ÜLEŞ, Av. Mustafa ERASLAN, Av.Cafer KOLUMAN, Av. Ferda MİRAN, Av. Emrullah ENGİN AKYÜREKLİ, Av.Hayrettin GÜZEL, Av. Raşit YALÇIN, Av. Mehmet Emin BAŞAR, Av. Murat ÇİÇEK, Av. Mustafa YILDIZ, Av. Zeki EKMEN, Av. Erman İLBASAN, Av. Cemil ÖZEN, Av. Sedat ÇINAR, Av. Cebrail ATLI, Av. Burhan DEYAR, Av. İrfan ESER, Av. Kadir AYDIN, Av. Serdar TEKE, Av. İlkay ERGİN, Av. Abdullah ALAKUŞ, Av. Şahin KOYUN, Av. Barış YAVUZ, Av. Çavuş AKTAN, Av. Sedat AYDIN, Av. Serhat AKTAN, Av. Eser AKTAŞ, Av. Mahsuni KARAMAN, Av. Okkan Kadir BEKTAŞOĞLU, Av. Seddat YURTTAŞ, Av. Feride LAÇİN, Av. Mustafa AYZİT, Av. Selim OKÇUOĞLU, Av. Sinan TANRIKULU, Av. Erdem KIZIL, Av. Hüseyin CANGÜL, Av. Fırat COŞACAK, Av. Aydın KESMEZ, Av. Oktay BAHADIR, Av. Erdinç UZUNOĞLU, Av. Mehmet TAŞKIRAN, Av. Şeyhmus DEĞİRMENCİ, Av. Baran VURAL, Av. Serkan ÖZDEMİR, Av. Selim AVŞAR, Av. Hasan DAĞTEKİN, Av. Erdem GENCAN, Av. Cevat İhsan KORU, Av. Mücahit NUSRETOĞLU, Av. Mehmer ARIKAN, Av. Baran PAMUK, Av.Önder ÖNGÜR, Av. Özlem MUNGAN, Av.Yeşim ATEŞ, Av. Bayram AYDEMİR, Av. Ferat GÜNEŞ, Av. Sabahattin KORKMAZ, Av. Cebbar LEYGARA, Av. Sedat DEMİRTAŞ, Av. Mehmet BOZKURT, Av. Serdar ÇELEBİ, Av. Mehdi KALKAN, Av. Aydın ALTAÇ, Av. Ali Ekrem ATALAY, Av. Mensur IŞIK, Av. Ejder TALAY, Av. Şerif ARIKAN, Av. Meral Danış BEŞTAŞ, Av. Reyhan Yalçındağ BAYDEMİR, Av. Cihan AYDIN, Av. Metin İRİS, Av.Sezgin TANRIKULU, Av. Sıla TALAY, Av. Fehmile Kaş DANIŞ, Av.Semire NERGİS, Av. Nadide KURUL, Av. Müzeyyen NERGİS, Av. Evin AKGÜL, Av. Muzaffer ÖZDEMİR, Av. Keziban YILMAZ, Av. Rehşan BATARAY, Av. Bekir BÖNEK, Av. Hatice KORKUT, Av. Mehdi ÖZDEMİR, Av. Mesut BEŞTAŞ, Av. Erhan ÜRKÜT, Av. Barış GÖNGÜR ve Av. Memduh BALIK'ın hazır oldukları anlaşıldı.

Sanıklara haklarının hatırlatılmasına geçildi.

5271 Sayılı Ceza Muhkamesi Kanununun 193. maddesi uyarınca okunması gereken Diyarbakır (CMK 250. madde ile görevli) Cumhuriyet Başsavcılığının 2010/1109 esas sayılı 09/06/2010 tarihli iddianamesinin özetlenerek okunduğu belirtildi.

Sanıklara; 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunun 191/3-c maddesi gereğince, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamalarının kanununi hakları olduğu, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 147. maddesi gereğince, yüklenen suçların (iddianame okunmuş olmakla) ayrı ayrı anlatıldığı, sanıkların müdafii seçme haklarının bulunduğu, müdafiinin hukuki yardımından yararlanabilecekleri, müdafiinin sorgulamada hazır bulunabileceği, şüpheden kurtulmaları için somut delillerinin

toplanmasını isteyebilecekleri ve kendi aleyhlerine var olan şüphe nedenlerini ortadan kaldırmak ve lehlerine olan hususları ileri sürme olanaklarının bulunduğu hatırlatıldı.

Bu haklar kapsamında; müdafii olmayan sanık olup olmadığı, mahkemeden müdafii atanmasını isteyen sanık bulunup bulunmadığı, haklarını anlamayan sanık bulunup bulunmadığı soruldu: Bulunmadığı tespit edildi.

TÜM SANIKLAR MÜDAFİİ OLDUĞUNU SÖYLEYEN Av. METİN İRİS SÖZ ALDI: Bilindiği güzere CMK. 191/3-b ye göre iddianame okundu. Ve az önce sizde icra ettiğiniz merasim gereği, sanıkların isnat edilen suça ilişkin açıklamada bulunup bulunmama aşamasına gelinmiş. Ondan sonra delil ikamesine geçmiş olacağız. Ancak, bir kısım sanık müvekkiler ilk kimlik tespiti aşamasında, beyanlarının, savunmalarını ana dili olan kürtçe ile yapacaklarını belirtmişlerdir. Mahkemeniz daha önceki oturumunuzda bu talebi redetmişti. Bizde CMK. Nun 68 son maddesi şöyle demektir. Sanık ve müdafii yargılama konusu olay ile ilgili olarak bilirkişi raporu hazırlanmasında değerlendirmek üzere ya da bilirkişi raporu hakkında uzmandan bilimsel mütalaa alabilir. Denilen hüküm gereği sayın Baskın Oran dan bu konuda kürtçe savunma yapabilme hususuna ilişkin bir bilimsel mütalaa talep ettik. Sayın Baskın Oran akademik kariyerinde özellikle lozan antlaşmasının lozan antlaşmasına ilişkin çok sayıda bilimsel çalışması bulunan ve bu konuda en yetkin bilim insanlarının başında gelmektedir. Sayın Baskın Oran bu müracaaatımız üzerine bir mütalaa hazırlamış bulunmaktadır.mütalaayı sayın mahkemenize sunacağız. Ancak, sayın Baskın Oran talebimiz üzere şu anda huzurdadır. Ve hazırlanan mütalaa konusunda açıklamada bulunmak üzere CMK. 178. maddesine göre huzura davet edilmesini talep ediyoruz efendim. Dedi.

Duruşmaya kısa bir ara verildi.

Talep ile ilgili olarak iddia makamından görüşleri soruldu.

İDDİA MAKAMI MÜTALAASINDA: Söz konusu talebin ceza muhakemesi kanunun uygulanmasına dair ve ne şekilde uygulanacağına dair bir bilirkişi talebi olduğu, daha önceden de tercüman ataması konusunda mahkemece karar verildiği anlaşıldığından bu talep konusunda talebin reddine karar verilmesi kamu adına talep ve mütalaa olunur. Dedi.

Tüm sanıklar müdafii olduğunu belirten Av. Metin İRİS tarafından CMK hükümlerine göre alınan uzman bilimsel mütalaanın dosyaya ibrazı ve uzman bilirkişinin dinlenmesi talebi incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Bilirkişi incelemesinin CMK.nın 60. ve devamı maddelerinde düzenlendiği, bu düzenlemelere göre; bilirkişinin mahkemenin gerek görmesi halinde dinlenebileceği, CMK. 63/1 maddesiin son cümlesinde hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözümlemesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemez hükmünün bulunduğu, ayrıca Kürtçe savunma yapılması ile ilgili mahkememizce değerlendirme yapılıp, talebin; gerekçeleri daha önce belirtildiği üzere reddedildiği gözönüne

alınarak; Baskın ORAN'ın bilirkişi olarak dinlenmesi yönündeki talebin reddine, oybirliği ile karar verilip açık yargılamaya devam olundu.

Av. METİN İRİS SÖZ ALDI: Sayın Başkan, CMK. 178. madde sayın Baskın ORAN'ın uzman bilirkişimizin dinlenmesi konusunda sayın mahkemenin bu şekilde takdir yapma takdir yetkisini sınırlamaktadır. Çünkü, çağrılması hakkında eğer red halinde sanık veya katılan kişiler katılan o kişiler mahkemeye getirebilir. Bu kişiler duruşmada dinlenir diyor. Dolayısıyla 178. maddenin son cümlesi tarafımızca davet edilen ve şu anda da duruşma salonunda bulunan son cümle hükümlerine göre huzurda dinlenmesi gerekmektedir. Bizce sayın Oran ın huzura davet edilmesi gerekiyor. Dinlenir.diyor. Efendim sayın mahkemeye bir takdir yetkisi vermiyor. Bu konuda tabii CMK komisyon hazırlık çalışmaları sırasında şu hususlar tartışılıyordu. Getirildiği anda dinlenecek hatta katılan veya sanık müdafiilerinin kişiyi duruşmaya davet edebileceği söyleniyordu. Tartışıyordu. Sayın başkan sayın Oran'ın huzura davet edilmesini talep ediyoruz. Dedi.

İddia makamından talebe ilişkin görüşü soruldu.

İDDİA MAKAMI MÜTALAASINDA: Sözkonusu talepler daha öncede belirttiğimiz gibi Ceza Muhakemesi Usul Kanunun uygulanmasına dair talepler olduğu, bu konuda bizzat mahkeme heyetince hukuki bilgilerin değerlendirmesinin yapılabileceği, bu nedenle bu konuda bilirkişi dinlenmesi taleplerinin reddine karar verilmesi kamu adına talep olunur. Dedi.

TÜM SANIKLAR MÜDAFİİ OLDUĞUNU SÖYLEYEN AV. SEZGİN TANRIKULU SÖZ ALDI: Efendim, sayın iddia makamı mütalaasında özellikle ceza muhakemesinin uygulamasına ilişkin konularda bilirkişi veya uzman bilirkişinin dinlenemeyeceğini ifade etmektedir, ceza muhakemesinin 62 ve devamı maddelerinde bilirkişinin yani uzman bilirkişinin hangi konularda dinlenemeyeceğine ilişkin bir düzenleme yoktur, yani bilirkişi ceza muhakemesinin uygulamasında ortaya çıkardığı konular üzerinde de dinlenebilir, dolayısıyla bu mütalaanın yasada bir dayanağı yok, ikinci olarak biraz önce sayın mahkeme red kararında 62. maddenin son cümlesine dayandığı ve hakimlerin bilgisi ve takdiri olan konularda bilirkişi dinlenemeyeceğini ifade etti, efendim Lozan Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucu anlaşmasıdır, uluslararası hukuk da yani hukuk lisans eğitimi almış bizlerin bilgi ve görgüsünün dışında olabilir, dolayısıyla bugün huzurda bulunan ve bilgisi ve görgüsü tüm türkiyede ve bilim dünyasında bilinen bi uzmanın görüşünün sadece dinlenmesi mahkemece dinlenmesinden sarfi nazar edilmesi ceza muhakemesi hukuku uygulamasına uygun değildir, sayın mahkeme dinler görüşünü ondan sonra tekrar kararını verir, yani dinlemek demek sayın mahkemenin kararının ne şekilde oluşacağı noktasında bir ön kabul değildir, ancak sayın mahkemenin 178/2'ye göre yani en büyük bir düzenlemeye göre dinlenmesi gerekir, dinledikten sonra siz kararınızı verebilirsiniz, uygun veya değil bu kararı verir, ama dinlemek ceza muhakemesi usul yasasının 178. Maddesine göre emredici bir düzenlemedir, eğer hazırsa emredici bir düzenlemedir, sayın mahkeme usul uyarınca bundan sarfı nazar edemez, bu hususu biraz sonra vereceğiniz kararda lütfen gözetin, yani dinleyin yani yani bi bilim insanı burda ceza muhakemesi hukukuna ilişkin görüş bildirecek, yani bundan sarfı nazar etmenizin hukuken ve hukukun uygulaması bakımından hiçbir anlamı bulunmamakta, ayrıca iddia makamının anlatımının da dayanağı yok ceza muhakemesi yasasında. Dedi.

Duruşmaya kısa bir ara verildi.

TÜM SANIKLAR MÜDAFİİ OLDUĞUNU SÖYLEYEN AV. MERAL DANIŞ BEŞTAŞ SÖZ ALDI: Ben meslektaşlarımın beyanlarına katılıyorum. Özellikle sayın mahkemenizin sayın mahkemenizin red gerekçesinde uzmanlık gerektiren bir alan olmadığı yönünde bir atfı söz konusu, biz hani uygulamaları bir kez daha yani sayın mahkemeniz şüphesiz çok iyi biliyo ve burda yani 8 gündür iddianame okundu takdir edersiniz ve bugün savunmaya başlanacak, sayın mahkemenizin daha önce sorgular başlanmadan kimlik tespitleri aşamasında bir kararı var, fakat bu karar şuan savunmalar içinde geçerlilik bizce arz etmiyor, yani savunmalar aşamasında müvekkiller 18 aylık tutukluluk sonrasında çok geniş bir şekilde yazılı savunmalarını da hazırlamışlar ve birazdan sayın mahkemenize şüphesiz sunacaklardır, ama bilirkişi uzmanlık gerektirme anlamında sayın mahkemenizin bu konuda sizin yargıtayın diğer özel yetkili ağır ceza mahkemelerinin onbinlerce kararı var bilirkişi atamasına ve dinlemesine ilişkin, yani sadece fotoğraf tespitleri, kıyas, cd kayıtlarının incelenmesi ve benzeri aslında hiç de özel bir yetenek gerektirmeyen çıplak gözle görülebilir birçok konuda binlerce konuda mahkemenin iş yükü işte zaman uygulama konusunda yani bizim de savunma makamı olarak tanıklıklarımız var ve bu yargılamanın şüphesiz çok özel özgün yönleri var, ama en azından uygulamada bir aykırılık oluşmaması, yani sayın mahkemenizin kendi kararları ile ve yargıtayın bu konudaki uygulamaları ile çelişmemesi de bizce çok önemlidir, hukukta uygulamada eşitlik ve ayrımcılık olmaması anlamında ve meslektaşlarım anlattıkları için ben tekrar değinmeyeceğim, fakat emredici bir hükümle karşı karşıyayız ve baskın oran sayın Baskın ORAN sadece bu dosyada tanıklık bilirkişilik yapmak üzere burda dünden bu yana burda yani kendisinin emeği de yani hani bu konuda dikkate alınması yazılı bir mütalaası var, emredici hüküm karşısında biz sayın mahkemenizin başka bir karar verme şansı olmadığı görüşü ile bu konuda ısrar ediyoruz, yani dikkatinize sunuyoruz. Dedi.

Dosya incelendi.

GEREGİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Ceza Muhakemesi kanununun 178/1. maddesinde; mahkeme başkanı veya hakim sanığın veya katılanın gösterdiği tanık veya uzman kişinin çağrılması hakkındaki dilekçeyi reddettiğinde, sanık veya katılan o kişileri mahkemeye getirilebilir, bu kişiler duruşmada dinlenir düzenlemesinin bulunduğu, bu düzenlemenin emredici hüküm olduğunda şüphe bulunmadığı, ancak biraz önce de ifade edildiği üzere ceza muhakemesi kanununun 63/1 maddesinin son cümlesinde hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözülmesi olanaklı konularda bilirkişi dinlenemez hükmünün yer aldığı ve bu hükmün de emredici nitelikte olduğu, biraz önceki ara kararında da belirtildiği üzere savunmaların Kürtçe yapılması konusundaki talebin hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözümlenmesi olanaklı bir konu olduğu, bu hususta bilirkişi dinlenemeyeceği, CMK 178/1. maddesindeki emredici düzenlemenin bilirkişi dinlenebilecek konulara ilişkin olduğu göz önüne alınarak; Baskın ORAN'ın CMK 181. maddesi gereğince uzman bilirkişi olarak dinlenmesi talebinin oy birliği ile reddine karar verildi. Açık yargılamaya devam olundu.

TÜM SANIKLAR MÜDAFİİ OLDUĞUNU SÖYLEYEN Av. METİN İRİS SÖZ ALDI: Sayın başkan, az önce belirttik CMK 178. maddenin 1. ve 2. cümlesini anlattık. Ancak bu konuda sayın Pr. Dr. Fahri ÖZTÜRK

tarafından hazırlanmış olan bir kitaptan alıntı yapacağız, sayın Öztürk aynı zamanda ceza kanunu ve ceza usul kanununun hazırlık komisyonlarında gerek bizim komisyonda gerek de parlemento alt komisyonunda görev almış akademisyen yazadır, sayın Öztürk'ün kitabında Öztürk ve arkadaşlarının kitabının 357. Sayfasında bu hususa ilgili kısımda şunu söylemektedir, mahkeme başkanı veya hakim sanığın veya katılanın gösterdiği tanık veya uzman kişinin çağrılması hakkındaki dilekçeyi reddettiğinde sanık veya katılan o kişiyi o kişileri mahkemeye getirebilir, bu kişiler duruşmada dinlenir. CMK 178.madde eski CMK 213'den farklı olarak yeni CMK 178'de dinlenebilir değil dinlenir denmiş olması önemlidir, bu suretle bu hak mutlak bir hak haline getirilmiştir ki doğru olan da budur, uygulamada bazı mahkemelerin bu mutlak hakkı tanımak istemediği anlaşılmaktadır, örneğin bir ağır ceza mahkemesi sayın başkanı yazılı uzman mütalaasını sunulması ile birlikte mütalaayı yazan uzmanların CMK 201'de ifadesini bulan doğrudan soru sorma hakkını da uygulanabilmesi amacıyla çağrılarak dinlenilmesini talep etmişlerse de bu talep kabul edilmemiş, avukatların ısrarcı olmaları üzerine başkan mübaşire uzman isimlerinin çağrısını yaptırmış, çağrıldı, gelmedi, görüldü ibaresini tutanağa geçirdikten sonra açık duruşmaya devam etmiştir,büyük umutlarla hazırlanan yeni CMK'yı hiçe sayan böyle bir uygulama böyle bir hukuk devletinde asla cayiz sayılmaz denmiştir sayın Öztürk, sayın başkan, değerli yargıçlar, sayın Pr. Dr. Basın ORAN az önce akademik nitelikleri sayarken bu konuda alanında uluslararası bir kimlik olup Lozan konusunda çok sayıda eseri olan uzman bilirkişimizdir, daha önce bu hususta bu konu tekrar tartışma konusu olmuş, yargıtay ceza genel kurulunun önüne gelmiştir, yargıtay ceza genel kurulu 9 Ekim 2007 tarih ve 2006/7-336 esas, 2007/198 sayılı kararında şöyle ilkel bir karara hükmetmiştir, soruşturma ve kovuşturma makamlarınca derlenmiş bilirkişi mütalaaları ile tarafların kendi girişimleri ile aldırmış oldukları özel bilimsel görüşlerin duruşma evresinde tartışılma ve değerlendirilmesi usulünün farklı olmayıp aynı hükümlere tabi olduğu gözetilmeyerek ilk hükmün tevhim edildiği oturumda kişilerin kendi girişimleri ile düzenlettirdikleri anlaşılan bilimsel görüşün sahibinin uzman tanık olarak dinlenmesi sonrasında serdedilen görüşe karşı diyeceklerini bildirmek üzere süre isteyen sanık müdafiilerin bu istekleri ile ilgili olarak makul süre tanımak CMK 67/son, 68/3, 214/3, 215, 216, 217. Maddelerin değerlendirme yapmak gerekirken savunma hakkını kısıtlayacak biçimde istemin reddini hükmedilmesi ve bu konudaki bozma kararına usule aykırı gerekçelerle direnilmesi isabetli görülmemiştir denmiştir, ceza genel kurulu bu husustaki kararı şuanda sayın mahkemede cereyan eden bu merasimin mutlak bir bozma sebebi olarak değerlendiğine dair bir kararını da sunmuş bulunmaktayız, sayın başkan son bir kere sayın Prf. Dr. Baskın ORAN'ın bu konuda uzman bilirkişi tanık olarak dinlenmesi konusunda talepte bulunuyoruz, davet edilmesini talep ediyoruz efendim. Dedi.

TÜM SANIKLAR MÜDAFİİ OLDUĞUNU SÖYLEYEN Av. FETHİ GÜMÜŞ SÖZ ALDI: Başkanım özür diliyoruz, demin red kararınızda usul yasasının iki amir hükmünü okudunuz, ikisinin de amir hüküm olduğunu söylediniz, ancak bunlardan sanıkların lehine olan amir hükmünü görmediniz, sadece mahkemenin lehine daha doğrusu mahkemenin bilgisi dahilinde olan konularda mahkeme tanık dinlemez, bilirkişi dinlemez şeklindeki maddeyi de amir hükmünde kabul ederek sadece o noktadan hareketle bizim talebimizi reddettiniz, iki amir hüküm karşısında birincisinde yani yasanın 178. maddesinde taraflardan birisi savunma makamıdır, bizim talebimiz söz konusudur, biz bunu getiriyoruz ve dinliyoruz, o maddede mahkemeye bir yetki vermemiştir, red konusunda bir yetki vermemiştir, getirebilir demektedir, dolayısıyla bu konuda taraf olarak bizi de dinlemeniz lazım, yani yasanın iki amir hükmünü karşı karşıya getirdiğinizde savunma makamını da düşünerek buna ağırlık vermek suretiyle 178. maddenin kabulü gerekir, siz 63. maddeyi gerekçe göstererek Lozan Antlaşmasının maddelerini bildiğinizi kabul ediyorsunuz, bende sizden soruyorum bu konuda uzmanız

diyorsunuz, bilirkişiye gerek yok diyorsunuz, şimdiye kadar mesleğinizde hakimlik mesleğinizde lozan anlaşması ile ilgili başka bir deyimle 35. 39. maddenin 5. fıkrası ile ilgili siz kaç tane karar verdiniz ki kendinizi şuanda burda uzman kabul ediyorsunuz, bu gerekçeden hareketle bizim talebimizi kabul ediyosunuz, lütfen bir tane kararınızı söyleyin, dolayısıyla bu benim de uzmanlık alanım değildir, sizin de değildir, uluslararası yıllar önce yapılmış bir anlaşmadır, dolayısıyla bu anlaşma ancak bu konuda uzman bilirkişilerin biz görüşüne riayet edebiliriz, kabul edebiliriz, aksi takdirde sizin bu talebiniz bu ret kararınız bozmaya sebep olan temyize sebep olan bir karardır, bunu da belirtmek istiyoruz, tutanağa geçirilmesini istiyoruz. Dedi.

Dosya incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Prf. Dr. Baskın ORAN'ın uzman bilirkişi olarak dinlenilmesi konusunda; biraz önce vermiş olduğumuz gerekçeler ve karar çerçevesinde talebin tekrardan reddine oybirliği ile karar verildi. Açık yargılamaya devam olundu.

AV. SEBAHATTİN KORKMAZ SÖZ ALDI: Sayın başkan bu uygulamanın mağduru, sanığı, şahidi, tanığı olmuş biri olarak birşeyler söylemek istiyorum, ben sizin mahkemenizde yine bu 2010 yılı içerisinde yargılandım, biliyorsunuz, malumunuzdur ve orada Kürtçe savunma yaptım, savunma da demedim, hakkımda açılan davaya kendi ana dilimle karşılık verdim, cevap verdim burada, şimdi yakın zamanda mahkemenizin vermiş olduğu bir karar var bu hususta benimle ilgili olarak tercüman atandı, üniversiteden bilim kariyeri yapmış, Kürtçe konusunda vakıf tercüman atandı burda, yine sayın başkan hakpar genel başkanı Mütevefa Abdulmelik FIRAT ve onun yöneticisi Ankara'da yargılandılar Kürtçe savunma yaptılar, kürtçe tercüman atandı. Türkiye'nin bir çok yerinde sizin mahkemenizde daha önce bu hususta verilmiş kararlar vardır, şimdi bir davada sizin bu hususta tercüman konusunda, kürtçe tercümana karar vermiş olmanız, bu davada bu hakkı esirgemeniz sanırım adil yargılama hakkının ihlalidir ve mahkemenizin tarafsızlığı üzerine gölge düşürür, sayın başkan CMK 202'yi tersinden okumamak lazım, CMK 202 evet mahkemenin dilini bilmeyene tarafsız ehil bir tercümanın atanmasını bir hak olarak düzenlemiştir, ancak mahkemenin dilini bildiği halde başka bir dilde konuşmayı tercih ediyorsa sanık illahi mahkemenin dilini konuşmaya zorlanamaz, böyle bir hukuk mütalaası olamaz sayın başkan Türkiye'yi de, sizi de, bizi de, hepimizi de bağlayan AİHM'nin iki tane resmi dili vardır, kararlar ingilizce ve fransızca yazılır, ama sözleşmeye taraf ve AİHM'nin yargılama yetkisini kabul eden 50'ye yakın devlet yurttaşları kendi ana dilleri ile mahkemeye yargılama sürecine katılırlar, hatta federal devletlerden birden çok dilden örneğin İspanya'da sadece İspanyolca değil Flemence ve Bask dili ile de bunu konuşurlar ve söylerler bunu, dolayısıyla sayın başkan,sizin hakkaten anlamaktan güçlük çekiyoruz. Neden bunu red ediyorsunuz. Bunu anlamak mümkün değildir. Bu bir haktır. Bu bir tabi haktır. Aynı zamanda müvekkillerimiz kürttürler. Ana dili kürtçedir bunların ana dilleri yüzyıllar boyu asimilasyona uğramıştır. Haksızlığa uğramışlardır. Bu insanlar keyfi ve herhangi bir sebeple bulunmuyorlar. Bir hak savunuculuğu yaptıkları için burdalar. Ana dilleri savunmaları sadece hukuki bir hak değil, aynı zamanda ahlaki ve vicdani bir sorumluluk ve erdemdir.

Sayın başkan, yani biz burada ısrarlıyız. Bu hususta bu hakkın tanımaması durumunda yani mahkemenin seyri açısından da pratik uygulama açısından da sorunlarla yaşayacağız sayın başkan. Dolayısıyla CMK 202 ye takılmak bize göre doğru değildir. Isabetli bir tutum değildir sayın başkan, emsal kararları vardır. Sizin mahkemenizin de vermiş olduğu karar vardır. Sayın başkan, biz bu hususun daha fazla krize, soruna,dayatmaya neden olmamasını ve vermiş olduğunuz karardan dönerek sarfı nazar ederek müvekkilerimizin istedikleri dilde lehçede kendilerini ifade etme haklarının tanınmasını talep ediyoruz. Bu sizin hukuka ve Türkiyenin demokratikleşmesine de katkı sağlayacağınız bir katkı olacaktır. özellikle Bunu talep ediyoruz ve bu hususta ısrarlıyız sayın başkan. Dedi.

Av. SELİM OKÇUOĞLU SÖZ ALDI: Açıktır ki, bir ön mesele ile karşı karşıyayız. Yargılama aşaması bakımından bu ön meselenin çözülmesi çok önem taşıyor. Çünkü diğer meslektaşlarımız da söz etti. Bu basit sıradan bir usule ait hükmün tartışılması meselesi değil, bu davanın açılmasının temel mantığına da bağlı bir mesele, özellikle lozan konusunda meslektaşlarımın belirttikleri hususa ilişkin olarak şunu söylemek istiyorum. Şimdi. Burda usule ceza muhakemesi usulune ait bir usul hükmünü tartışmakla kalmıyoruz. Aynı zamanda Türkiye Cumhuriyetinin Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurucu anlaşmasına ilişkin bir hükmün uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin çok önemli bir konuyu konuşuyoruz ve tartışıyoruz. Dolayısıyla burada bu ön meselenin bir usuli ön mesele olmadığı konusunda zannediyorum. Sizde aynı görüşü paylaşırsınız. Şimdi sayın Baskın Oran duruşmada mahkeme huzurunda kabul edilmemek isteniyor. Kendisi biraz sonra dışarı çıkacak doğal olarak, hayatına devam edecek ve basın yayın organları bu konuda görüşünü öğrenmek isteyecekler. O da doğal olarak akademik görüşlerini basınla paylaşacak, şimdi doğrusu sayın Baskın ORAN'ın görüşlerini burada sayın mahkeme ile paylaşmasıdır. Türkiye de birçok sorun bu nedenle ortaya çıkıyor. Doğru yerde, doğru zeminde tartışılamadığı için ortaya çıkıyor. Siz Baskın ORAN'ı dinleyebilirsiniz. Yine bizim talebimiz konuusunda bir red kararı tesis edebilirsiniz. Bu konuda sizi zorlamak durumunda değiliz. Biz ancak taleplerimizi ve gereçekelerimizi ortaya koyuyoruz. Eğer sayın mahkeme ki, sayın Fethi GÜMÜŞ söyledi. Gerçekten de bizlerin de uzmanlık alanına giren bir husus değil. Lozan anlaşmasının yorumlanması,çünkü bir kurucu anlaşmadır. Sayın mahkeme bu ön meseleyi çözmek bakımından lozan anlaşmasının 39 maddesinin 5.fıkra hükmünün türkiyede yaşayan ve ana dilleri kürtçe olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına mahkemeler önünde sözlü olarak beyanda bulunma,ve savunma hakkı verip vermediği hususunu Dış işleri bakanlığına sorarak bir düşünce alabilir. Ve buna göre bir karar oluşturabilir. Ben burada talep ediyorum. O ön meselenin çözümü bakımından mahkemeye yardımcı olacak çerçeve içerisinde bu hususun Dışişleri bakanlığından sorularak gelecek cevaba göre bir yargılama yapılması gerektiğini talep ediyorum efendim. Dedi.

Av. Emin AKTAR SÖZ ALDI: Sayın başkan evet yani iki haftadır burda bir yargılama yapılıyor, bu dosya için özel bir duruşma salonu düzenlendi, çok da güzel bir duruşma salonu düzenlendi, amaç adalet gerçekleşirken yargılamanın adil olmasını sağlamaktı ve bu amaçla bu yapıldı. Uzun uğraşlar sonunda 18 ay sonra müvekkillerimiz bir yargılama yapan mahkeme önüne çıkma şansını ikmanı elte etti ve burada adil yargılama sonucu adaletin gerçekleşmesi bekleniyo, hepimiz açısından bekleniyor. Bu dava herhangi bir davadan farkı burada yargılanan sanıkların buraya alınırken tutuklanırken bu soruşturmaya alınırken geride toplumda bir boşluk bırakmış olmalarıdır, burada yargılanan sanıklar politik kimliklerinden işgal ettikleri makamdan dolayı ve yaptıkları politik faaliyetlerden dolayı yargılanıyorlar ve bunun da en belirleyici özelliği de kürt meselesi konusunda siyaset yapmalarıdır, yani kürt meselesini kendilerine bir siyaset tarzı olarak öne çıkarmış olmalarıdır, bu açıdan da bakıldığında da kendileri için de burda yargılanmalarına neden olan faaliyetleri açısından da kürtçe

savunma yapmaları vazgeçilmez bir talepdir aynı zamanda, şimdi mahkemenin bu konuda direnç göstermesini anlamış değiliz, elbette biz mahkemenin bağımsız ve tarafsız karar vermesini arzuluyoruz, bunu diliyoruz, mahkemenin üzerinde herhangi bir baskının oluşmasına karşıyız, ancak sizin mahkemeniz sonuçta kararını açıklarken anayasadaki düzenleme gereği Türk Milleti adına karar vermeye yetkili mahkemeyiz diyerek başlayacak, anayasadaki düzenleme gereği millet tanımı içinde hepimiz, yani Türkiye toplumunun bütünü bütün renkleri içinde yer aldığına göre siz toplum adına karar vereceksiniz, adalet dediğimiz şey toplumun vicdanına uygun bir sonucun ortaya çıkmasıdır, eğer toplumun vicdanını yaralayan, inciten bir sonuç ortaya çıkacaksa bunun adı adalet olmaz, mahkemenizin ilk oturumunda verdiği ret kararı üzerine bütün basın yayın organlarında bu hakkın tanınması gerektiğine ilişkin görüşler sarfediliyor, bir tek aksine bir görüş sunulmadı, demekki türkiye toplumunun bütünü düşünen, tartışan, yazan, çizen, konuşan herkes bu yargılamada sanıklara ana dilleri olan kürtçe ile savunma hakkının tanınmasından yana, biz sayın mahkemeye yardımcı olmak açısından müvekkillerimiz de yardımcı olmak açısından savunmalarını önemli ölçüde kürtçe ve türkçe olarak hazırladılar, yani mahkemenin salt tercümanın söylediklerini beklemeksizin önüne konulacak türkçe metinle de türkçe çevirisi ile de sanıkların ne söylediğini, neyi savunduklarını ve neyi açıkladıklarını anlama şansına sahip olacaktır, bu açıdan biz yargılama sürecinin uzaması değil, aslında burda yargılamanın yargılanan kişilerin kendi kimliklerine uygun savunma haklarının da gerçekleşerek adil bir biçimde yargılanmasını talep ediyoruz, sağlanmasını talep ediyoruz ve buna kilitlendik, hala sabahtan beri biz sorguya geçmiş değiliz, şimdi sorguya geçilirken siz hakları hatırlattınız, susma hakkından söz ettiniz, evet bir hak olarak tanımlanmış, hakkın süjesi olan kişi o hakkın kullanımından vazgeçmediği süreci, yani o hakkı kullanacağını söylemediği sürece, mahkemece bu hakkın kullanılmasından söz edilemez, susma hakkı da bir hak olarak düzenlenmiş, hiçbir müvekkilimiz sorgusu yapılırken susma hakkını kullanmayacak, bunu bize ifade etmişler, hiçbiri susma hakkını kullanmayacaktır, bu açıdan müvekkillerimiz kürtçe savunma yapmakta ısrarlıdırlar, bu haklarını kullanmak istiyorlar, mahkemenin benzer davalarda başka davalardaki tutumunu sürdürerek bunun susma hakkını kullanma şeklinde kabul etmesinin doğru olmayacağını, çünkü müvekkillerimiz susma haklarını kullanmayacaklar bunun bu beyanının bu şekilde tutanağa geçirilmesini talep ediyorum. Dedi.

Av. TAHİR ELÇİ SÖZ ALDI: Sayın başkan bu yargılamanın ilk celsesinde 18 Ekim 2010 günlü duruşmada diğer meslektaşlarım adına da hazırladığım yazılı görüşümü sözlü bir biçimde de mahkemenize sunmuştum, sayın başkan biraz önce meslektaşlarımın ifade ettikleri ana dilde savunma hakkına ilişkin görüşlerine aynen katılıyorum, hiç uzatmayacağım sayın başkan sadece bir noktayı sayın mahkemenin dikkatine sunmak üzere söz aldım, şimdi sayın başkan aslında sayın Baskın ORAN dinlenseydi belki de bu açıklamayı yapmama ihtiyaç bulunmayacaktı, ihtiyaç olmayacaktı, ancak bi emredici başka bir uluslararası hükmü sayın mahkemenin dikkatine sunmamız gerekiyor, şimdi sayın başkan meslektaşlarım lozan antlaşmasının 39. maddesinin 5. fıkrasındaki hükmü hatırlattılar, bu hüküm açık, devletin resmi dili bulunmasına rağmen, yani sanık ulusal birinci resmi dili bilmesine rağmen türkçeden başka bir dil konuşan türk uyruklarına mahkemede kendi dillerini sözlü olarak kullanabilmeleri bakımından uygun düşen kolaylıkları sağlar, şimdi bu bu açık tercüme imkanını sunar diyorum, şimdi sayın başkan benim asıl ifade etmek istediğim madde ise bu değil, şimdi lozan antlaşmasının 37. Ve 45.maddeleri yani 37 ile 45. maddeleri dil ve kültürel hakları düzenlemiştir, sayın başkan 37. Madde çok önemli bir düzenleme getirmiştir, bakın anayasamızın 90. Maddemizden de önce ulusal yasal düzenlemelerimizden çok önemli bir yasal düzenleme bibi hüküm getirmiştir, buna göre lozan antlaşmasının 39 ila 37 ila 45. maddeleri arasındaki hükümlere ilişkin hükümlere

aykırı bi biçimde yasal bir düzenleme getirilemez, yani ulusal parlementolar, ulusal yasa yapıcıları lozan antlaşmasının 37 ila 45. maddeleri arasındaki düzenlemelere, o düzenlemelerde türkiye cumhuriyeti yurttaşlarına tanınan haklara ilişkin bu haklara helal getirecek ulusal yasal tasarrufta bulunamazlar, dolayısıyla anayasamızın 90. maddesinden de önce ceza muhakemeleri yasasının 202.maddesinden de önce bu hüküm gereği bu emredici hüküm gereği sanıklara kendi ana dillerinde kürtçe savunma hakkının tanınması gerektiğini bir kez daha sayın mahkemenin dikkatine sunmak istedim. Dedi.

TÜM SANIKLAR MÜDAFİİ OLDUĞUNU SÖYLEYEN Av. METİN İRİS SÖZ ALDI: Sayın başkan, değerli yargıçlar son kez sayın Pr. Dr. Baskın ORAN tarafından tarafımıza sunulmuş olan ve biraz sonra sayın mahkemeye arz edeceğimiz bilimsel mütalaayı çok kısa bir şekilde özetlemeye çalışacağım, özel yetkili Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesine sunulmak üzere, sayın irize, 5271 sayılı ceza muhakemesi kanununun 67 ve 68. Maddeleri uyarınca tarafıma yapmış olduğunuz 28 Ekim 2010 tarihli müracaat üzerine ve sunmuş olduğunuz dosya içeriği çerçevesinde yapılan inceleme sonucu iş bu bilimsel mütalaa hazırlanmıştır, ceza muhakemesi kanunu yargıtay ilke kararları açısından uzman mütalaasının dayanağını düzenlenmiş sayın hocamız, akabinde olaya ilişkin kısımda şunu belirtmektedir sayın Pr. Dr. Baskın ORAN, özel yetkili Diyarbakır AĞır ceza Mahkemesinde görülmekte olan 2010/444 sayılı ceza davasında bir kısım sanıklar ana dilleri olan kürtçe ile beyanda bulunma ve savunma yapma talebinde bulunmuşlardır, sanıkların bu talepleri adı geçen mahkemenin ara kararı ile reddedilmiştir, çözümü gereken hukuksal sorun, bu olayda sanıkların türkçeden başka bir dilde savunma yapma talebinin ve bu talebin mahkeme tarafından reddinin Türkiye Cumhuriyeti iç mevzuatı ve Türkiye Cumhuriyetini bağlayan uluslararası belgeler açısından hukuken mümkün olup olmadığı çözümü gereken hukuksal sorunu oluşturmaktadır, olayla ilgili mevzuat ve tartışmalar, A) Lozan Barış Antlaşmasının madde 39/5 bilindiği üzere Türkiye Cumhuriyeti Rejimi 29 Ekim 1923 tarihinde kurulmuştur, devlet ise bundan önce 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan Barış antlaşması ile kurulmuştur, nitekim Lozan barış görüşmelerine gönderilen heyen TBMM hükümeti adına gitmiştir ve üç delege harice vekili Edirne millet vekili İsmet Paşa, Sıhhat İçtimai Muavenet vekili Sinop milletvekili Dr. Rıza NUR Bey eski vekil Trabzon milletvekili Hasan Bey, bu hukuksal varlığın temsilcileridirler, fakat imzalanan antlaşmanın dibacesinde taraflar sayılırken ve türkiye denmesinden de anlaşılabileceği gibi türkiyenin bir devlet olarak hukuksal varlığı bu anlaşma ile tescil edilmiştir. Yani Lozan Barış Antlaşması Türkiye'nin kurucu antlaşmasıdır, antlaşmanın konumuz ile ilgili 39/5 maddesi şöyle demektedir, Devletin resmi dili bulunmasına rağmen Türkçe'den başka dil konuşan Türk uyruklarına mahkemelerde kendi dillerini sözlü olarak kullanabilmeleri bakımından uygun düşen kolaylıklar sağlanacaktır, madde tahlil edildiğinde şu hususlar öne çıkmaktadır, 1- Türkçe'den başka dil konuşan Türk uyruklarının mahkemelerde kendi dillerini sözlü olarak kullanabilme hakkı madde 39/5 tarafından devletin bir resmi dilinin mevcut olduğu hususu dikkate alınarak hazırlanmıştır, uygun düşen kolaylıklardan kasıt en başta bir tercüman temin edilir, 3- kendi dillerinden kasıt tarafların ana dilidir, duruşma dilini resmi dilini ne kadar anlarsa anlasın, veya konuşursa konuşsun ilgili tarafın kendini en iyi ifade edebileceği dil ilke olarak ana dilidir, bu husus savunma hakkı gibi en önemli hususun duruşma sırasında en iyi biçimde icra edilmesini sağlamak gerekçesi ile düşünülmüştür, 4- buradan kalkarak şu hususta kuşku götürmez, mahkemede ben okula kursa giderken başka dilleri de öğrendim, bu dillerden birini konuşmak istiyorum denemez, bu mahkemeyi fuzuli yere işgal edecek bir hak suistimali olur, 5- kendi dilini kullanma hakkı maddeye göre yalnızca sözlü olarak geçerlidir, yazılı olarak mümkün değildir, sonradan kadık olan ve yerine lozan barış antlaşması geçen 10 Ağustos 1920 Sevr Barış antlaşmasının 145.maddenin 4. Fıkrası ister sözlü ister yazılı olsun diyerek

mahkemede kendi dilini yazılı olarak kullanmayı mümkün kılmıştı, lozanda yalnızca sözlü kullanma hakkı tanınmıştır, böylece Türkçe'den başka bir dilin yazılı olarak hiçbir resmi dairede kullanılmamasını sağlamıştır, 6- 39/5 Türkiye cumhuriyetinde türkçeden başka bir dil sözlü olarak dahi olsa resmi dairelerde kullanma hakkının tek örneğidir, ayrıca ana dili resmi dil türkçeden farklı olanlara bir pozitif hak çoğunluğun sahip olduğu hakkın ötesinde bir hak getirmesi açısından gayri müslimler dışındaki türkiye cumhuriyeti vatandaşlarına pozitif hak getirilmesine de tek örnektir. 7- Madde 39/5 hükmü 12 Eylül Askeri Rejim, 12 Eylül darbe rejimi başta olmak üzere Türkiye'de zaman zaman ihlal edilmiş olmakla birlikte hiçbir biçimde değiştirilemez, çünkü yine lozan barış antlaşmasının 37. Maddesi tümüyle Türkiye madde 39'un da arasında bulunduğu kimi lozan maddelerini hiçbir biçimde değiştirmemeyi çok kesin ifadelerle taahhüt etmiştir, Türkiye 38. Maddeden 44. Maddeye kadar olan maddelerin kapsadığı hükümlerin temel yasalar olarak tanınmasını ve hiçbir kanunun, hiçbir yönetmeliğin ve hiçbir resmi işlemin bu hükümlere aykırı ya da bunlarla çelişir olmamasını ve hiçbir kanunun, hiçbir yönetmelik ve hiçbir resmi işlemin söz konusu hükümlerden üstün sayılmamasını yükümlenir, 8- 39. Maddenin tamamı lozan barış konfarasına müteffik devletler ve TBMM hükümetinin birlikte önerisi olarak sunulmuştur, madde ayrıca 1. Dünya savaşını bitiren benzer antlaşmalaların standart ve ortak hükmüdür, B) Lozan barış antlaşmasının madde 39 hükmüne yapılmış itiraz ve geçersizlikler, madde 39 hakkında hukuki geçerliliği bulunmayan kimi itirazlar da öne sürülmüştür, bunlar ve yanlışlıklar aşağıda belirtilmiştir, 1-Bu madde sadece gayri müslim Türkiye vatandaşları içindir, bu itiraz mahkemede gayri müslim Türk uyruklarına değil, Türk uyruklularına yazdığını dikkat etmemekten ileri gelmektedir, sanıklar Türkçe anlıyor, biliyor, onun için Kürtçe savunma yapamazlar, oysa madde 39/5 söz konusu hakkı Türkçe bilmeyenlere değil, Türkçe'den başka dil konuşanlara vermektedir, madde Türkçe biliyor bilmiyor ayrımı yapmamaktadır, çünkü yukarıda da belirtildiği gibi savunma hakkından daha önemli hiçbir hak yoktur ve bu hak en iyi biçimde ancak insanın en iyi bildiği dil olan ana dil üzerinden kullanılabilir. Diğer yandan bu hakkı açıkça veren 39/5 varken meramını anlatacak Türkçe bilmiyorsa tercüman öngören ceza muhakemesi kanununun 202'den ve sanık duruşma dilini anlamıyorsa tercüman getirtilir diyen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6/E'de söz etmek hukuken imkansızdır, 3- madde 39/5 gayri müslim Türkiye cumhuriyeti vatandaşı dışındakilere yani Kürtlere uygulanamaz çünkü lozan da bu maddenin yer aldığı kesimin başlığı azınlıkların korunmasıdır, bu iddia buradan kalkarak maddenin sadece Türkiye'de tanınmış azınlıkla yani gayri müslimler için konmuş olduğunu ve hukuken azınlık statüsünde olmayanlara mesela kürtlere uygulanmayacını ileri sürmektedir, lozan barış anlaşmasının 37 ile 45. Maddelerini içeren 3. Kesimin başlığı azınlıkların korunması olduğu doğrudur, fakat bu iddia birkaç temel yetersizlikten kaynaklanmaktadır, A) Yeterli tarih bilgisine sahip olmamak, azınlık hakları teriminin 16. Yüzyıldaki reform hareketinden bu yana uluslararası belgelerde kullanılmasına karşılık, insan hakları terimi siyaset birimi literatürüne 1789 insan ve vatandaş hakları beyannamesi ile girdiği halde, uluslararası sözleşme ve belgelere ancak, 2 6 Haziran 1945 tarihli birleşmiş milletler anlaşmasının 1, 3 maddesi ile girmiştir. Lozan barış antlaşmasının yapıldığı tarihte 1923 tarihinde bu başlığın böyle konmasının sebebi budur. Zaten yukarıda belirtildiği gibi üçüncü kesimin başka maddelerinde kullanan gayri müslim türk uyrukları terimi yerini 39/5 te Ttürkçeden başka dil konuşan türk uyrukları terimi kullanılmış olduğu hatırlanırsa bu tarihsel bilgiye müracaat bile fuzuli olduğu açıktı. B) Hukuki yorum tekniklerine yeterince vakıf olmamak, azınlık terimi spesifik özel değil, jeneri genel bir terimdir. Herhangi bir anlaşma 1969 viyana anlaşmalar hukuk sözleşmesi ışığında yorumlanırken orada geçen spesifik terimler anlaşmanın yapıldığı tarihteki olağan anlamlarından alınırlar. Fakat jenerik terimlerin anlamı zaman içinde uluslar arası hukukta meydana gelen gelişmelerde dikkate alınarak belirlenir. Örneğin, Yunanistanın türkiye aleyhine açtığı ege denizi

kıta sahanlığı davasını uluslararası adalet divanı 1978 tarihli kararında yunanıstanın tretoryal statüsüne ilişkin uyuşmazlıklar ifadesini yorumlarken bu terimin yunanistanin iddiasının aksine 1928 veya 1931 deki anlamının kabul edilmesi yerine hukuktaki gelişmeleri izleyerek 1978 de sahip olduğu anlamlı esas alarak yorumlanması gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle lozanın yapıldığı 1923 tarihinde uluslararası planda insan hakları kavramı olmadığı halde lozandaki azınlık hakları koruması terimi bugün artık bu terimin bir parçası olduğu insan haklarının korunması bağlamında almak zorunludur. C) Lozanı yeterince incelememe, lozan konuusunda türkiye de çok sayıda yanılğı mevcuttur. Fakat bunlardan iki tanesi yaygın ve vahimdir. Birincisi anlaşmanın yalnızca rumları ermenilere yahudilere uygulandığı yanılgısıdır. Çünkü bu anlaşma bu isimleri saymaz. Tüm gayri müslimlere hak getirir. Ikincisi anlaşmada getirilen hakların yalnızca gayri müslim azınlıklara olduğu yanılgısıdır. Oysa, anlaşmanın azınlıkların korunması başlığı altındaki üçüncü kesimi 4 ayrı gruba hak getirmektedir. Ve bu nedenle de, tam bir insan hakları belgesidir. 1) Gayri müslim T.C. vatandaşları, Türkçe'den başka dil kullanan T.C. vatandaşları tüm T.C. vatandaşları Türkiye'de oturan herkese bu haklar getirmiştir. Mesele şurdadır ki, lozanda getirilen azınlık statüsü ile lozanda getirilen hakları birbirine karıştırmamak gerekir. Lozan yalnızca gayri müslimlere uluslararası garanti altına alınan azınlık statüsü vermiştir. Fakat yukarıdaki diğer üç gruba da uluslararası garantiiye girmeyen iç hukuka giren kimi haklar getirmiştir. C) Lozan barış anlaşmasının madde 39/5 in türk iç hukukundaki yeri, 1) lozan barış anlaşması 23 Ağustos1923 tarih ve 340 sayılı Lozan sun mühadennamesinin kabulüne dair kabul kanun ile türk mevzuatına dahil edilmiştir. 2) madde 39/5 kendisi çelişebilecek iç hukuk iç mevzuat hükümlerinin bulunduğu takdirde örneğin, yukarnıda zikredilen CMK 202 onların onlar üzerinde de üstünlük sahibidir. Yukarıda belirtilen lozan madde 37 hükmü nedeniyle iç mevzuatta üstündür. Temel hak ve özgürlüklere ilişkin bir hüküm olması nedeniyle iç mevzuatta üstündür. Çünkü, anayasa, anayasa madde 90 da 7 Mayıs 2004 tarihinde eklenen 5.fıkra şöyle demektedir. Usulüne göre yürürlülük konmuş,yürürlülüğe konmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşmazlıklar anlaşmalar ile kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlarda milletlerarası anlaşma hükmü esas alınır. Sonuç, tarafıma tevdii edilen dosya içeriği özenle incelenmiş, yukarıda açıklanan gerekçelerle şu sonuçlara varılmıştır. Sözkonusu davada sanıkların en iyi bildikleri dilde konuşmaları ve savunma yapmaları yasaldan daha üstün olan türkiyenin kurucu anlaşması lozan barış anlaşmasının madde 39/5 in açık hükmü gereğidir. Oysa, olayımıza bakan mahkeme tarafından bir ara karar ile engellenmiştir. B) başka dilde savunma yapmaktan ısrar edilirse susma hakkını kullanmış sayılacaktır hükmü bir süre dir mahkemelerimizde ara karar veya mahkeme kararı biçimde görülmektedir. Hatta bazı mahkemeler aynı suçtan yargılanan iki sanıktan birine türkçe savunma yaptığı için duruşmadaki iyi hali indirim uygularken,ikincisinde sırf kürtçe savunma yaptığı için aynı indirimi uygulamaktan kaçınmaktadırlar. Lozan 39/5 in açık hükmü karşısında bu gibi hukuk dışı durumlar türk adaletini yıpratmaktadır. C) mahkemelerimizin bu tutumu yalnızca lozan 39/5 in ihlali ile kalmamaktadır. Ayrıca şu hukuk dışı durumlara yol açmaktadır. 1) anayasanın hak arama hürriyeti başlıklı 36. Maddesi nedeniyle savunma hakkını engellemek gibi bir hukuk ihlalinde bulunmaktadır. 2) TCK. Nun 257. Maddesinde düzenlenen görevi kötüye kullanma gibi bir hukuk ihlali bulunmaktadır. 3) 2802 sayılı hakimler ve savcılar kanunun disiplin hükümleri bölümünde yer alan yer değiştirme maddesi başlıklı 68/b de düzenlenen yaptıkları işler veya davranışlar ile görevini doğru veya tarafsız yapamayacağı kanısını uyandırmak biçimdeki disiplin maddesini ihlal etmektedir. Bilgilerinize sunarım. Saygılarımla, Prof.Dr..Baskın Oran Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Uluslararası ilişkiler bölümü emekli öğretim üyesi, sayın başkan, tarafımıza tevdii edilen mütalaayı arz ediyorum. Ayrıca sayın Prof. Dr. Baskın Oran tarafından hazırlanan mütalaa sonrası CMK 201 e göre tarafların yani sanıkların müdafiilerin ve iddia

makamının sorusunun olup olmayacağının varsa sorularını sorabilmesi için tekrar sayın Prof. Dr. Baskın Oran ın sorulabilecek sorulara cevap vermesi üzerine huzura davet edilmesini talep ediyorum. Dedi.

İddia makamından soruldu.

İDDİA MAKAMI MÜTALAASINDA: Daha önceki belirttiğimiz görüşleri tekrar ediyoruz. Yani soru talebimiz yoktur. Dedi.

Av. SELİM OKÇUOĞLU SÖZ ALDI: Bu sorular nedeniyle huzura davetini talep ediyoruz. 200. maddeye göre. Dedi.

Yenilenen talep ile ilgili olarak öğleden sonraki duruşmada yeniden karar verilmek üzere duruşmayı saat 14:00'e kadar ara verildi.

Ara verilen duruşmaya devam olundu.

Dosya incelendi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Sanıkların Kürtçe savunma yapabilmeleri için tercüman atanması konusunda Baskın ORAN'ın bilirkişi olarak dinlenilmesi talebinin ve ayrıca Dışişleri Bakanlığına görüş sorulması talebinin daha önce belirtilen gerekçelerle reddine oy birliği ile karar verilerek açık yargılamaya devam olundu.

Sanıkların savunmalarının iddianamede anlatılan sıraya göre alınacağı bildirildi.

TÜM SANIKLAR MÜDAFİİ OLDUĞUNU SÖYLEYEN AV. MERAL DANIŞ BEŞTAŞ SÖZ ALDI: Sayın Başkan bunu sadece bir talepte bulunmak için söz aldım. İddianamedeki sıraya göre sorguyu yapacağınızı söylediniz, müvekkillerimizin neye göre efendim, şey o içindekiler bölümünde, şimdi onun şüphesiz onu yapacaksınız ama bundan önce müvekkilerimizin bazı taleplerini, ortak taleplerini iletmek üzere Hatip Bey Hatip DİCLE söz almak istiyor, biz sözü ona vermemiz için talebimizi dikkate almanızı istiyoruz, bir açıklama yapacak sorgudan önce, ortak bütün tutuklular, tabi tabi savunmaya ilişkin, tabiki, tabi tabi sırayı değiştirme, bütün sanıklar adına bir açıklama yapacak, ilk sözü kendisi talep ediyor, yani bizim, kendisi açıklayacak bir söz verirseniz, zaten açıklama yapınca bu anlaşılacaktır. Dedi.

SANIKLARDAN HATİP DİCLE'YE SÖZ VERİDİ: Teşekkür ederim sayın başkan, şimdi usul ekonomisi gereği de olsa sayın başkan, ben başlangıçta da daha yargılama başlarken de sanıklar adına zaman zaman söz alıp, kolaylıştırıcı amaçla konuşacağımı söylemiştim. Bu nedenle önce başlamadan önce her ne kadar, sabahtan beri, karşılıklı olarak sonuçta hepimiz insanız, sizlerinde bizlerinde sinirleri gergin olmasına rağmen, ama biz siyasetçi olmanın sorumluluğu ve bir de tutuklu sanık arkadaşlarımın sözcü olarak bana verdikleri sorumluluğun bilincinde olarak siz sayın heyetinizi saygıyla selamlama lütfen izin veriniz, yargılama sırasında burada bulunan herkesi de ayrıca

selamlıyorum, şu iki nedenle söz almış bulunuyorum, sayın başkan, bu dava zorlu bir dava, yargılanan insanlar karşınızda sanık sandalyesinde oturan insanlar, sıradan insanlar olmadığını sanıyorum iddianamenin okunuşundan da anlamış bulunuyorsunuz, bu nedenle iki nedenle söz almış bulunuyorum, bir bundan sonra ki tutumumuz konusunda açıklamalarda bulunmak, genel sanıklar adına bu usul ekonomisi açında da yararlı olacaktır, çünkü herkesin tek tek söz alıp bu konuları dillendirme yerine benim bir tek herkesin adına söz alıp tutuklu sanıklar adına konuşmam, sanıyorum usul ekonomisine de uygundur. İkinci konuda iddianamenin geneline karşı yine bütün tutuklu sanıklar adına söyleyeceğim şeyler vardır. Dikkat çekmek istediğim şeyler vardır, bu nedenle söz almış bulunuyorum, sayın başkan biz bu yargılamaya başlarken, iki konuda ağır sorumluluk altında olduğunun bilindeydik. Biri Kürt halkının siyasetçileriyiz, çoğumuz seçilmişiz veya demokratik görevlerde bulunan insanlarız, bu nedenle halkımıza karşı Kürt halkının siyasetçileri olmanın ağırlığıyla sorumluluklarımızın olduğunu biliyoruz, kürtçe de bu kadar ısrar etmemiz, Kürtçe de bu kadar ısrar etmemizin nedeni de buydu zaten. Çünkü dili yasaklanan bir halkın zaman zaman konuştuğu dilden dolayı cezalandırılmalara uğrayan bir halkın siyasetçileri olmak kolay değildi, bu nedenle kürtçe savunma yapmak konusundaki ısrarımızın nedeni buydu, bu ısrarımız bundan sonrada sürecek, ancak bizim sadece ait olduğumuz halka karşı sorumluluklarımız yok, bir de kardeş Türk halkına karşı da sorumluluklarımız var, onun için bununda bilincindeyiz, bu nedenle biz kardeş Türk halkının da şu anda dayanışma için aramızda bulunan çok sevgili Türk dostlarımızın da ve aynı zamanda Türk avukat arkadaşlarımızın da, ne demek istediğimizi anlatabilmek sorumluluğunda olduğunu biliyoruz, bu nedenle bundan sonraki savunmalarımız kürt ve Türkçe olacak, bir bölümü kürtçe sunup, kendi tercümemizi kendimiz yapacağız, bu şekilde sayın mahkemenizde tercüman bulma zorunluluğu ve sorumluğundan azade olduğunu düşünerek böyle bir karara vardık, bireysel savunmalarız da aynı şekilde kürtçe ve Türkçe iki dilli olarak yapılacaktır, bu bizim açımızdan ilkesel bir sonuç, sayın başkan daha bu yargılama başlamadan, en azından ben kendim siz yoktunuz, tatildeydiniz sanıyorum, 6. Ağır Ceza Mahkemesinden Kürt siyasi tutuklular olarak, bundan sonra bir sivil itaatsizlik tavrı olarak, dilimizin yasaklılığına karşı Kürtçe savunmalar yapacağımız, Kürtçe ifadeler vereceğimizi açıklamıştık ve ondan sonra da bunlar devam ediyor, çeşitli mahkemelerde de bu tavırlarımız sürüyor, yine ayrıca bu mahkeme başlamadan 10 gün önce avukatlarımız aracılığıyla sayın heyetinizi bu konuda bilgilendirdik. Amacımız şuydu, amacımız üzüm yemek bağcıyı dövmek değil, kürt sorunu gerçekten çok kritik bir noktada hepimize sorumluluklar düşüyor, biz siyasetçiler olarak o ağır sorumluluğun bilincindeyiz, ama yanlız bizim bilincinde olmamız yetmiyor, yargıcından savcısına, siyasetçisinden bu devletin bütün mensuplarında kendi sorumlulukların bilincinde olmaları gerekiyor, bakın bizim kürtçedeki ısrarımızın şu nedeni var, biz gençlerimize şunu göstermek istiyoruz, ey gençler, dağa yönelmenize silaha yönelmenize gerek yok, bakın biz sivil itaatsizlik tavırlarıyla da olsa kendi dilimizin, kültürümüzün, haklarımızın, taleplerimizin, gerçekleşmesi yolunda yol alabiliriz, Türkiye artık bu olgunluğa erişmiş ama maalesef üzülerek belirtiyorum ki sabahtan beri tavrınız, 19 Ekimdeki kararınız ne yazıkki, ne yazıkki üzülerek belirtiyorum, bizim bütün tutumlarımızı boşa çıkaran bir tutum oldu, neden çünkü gençler en azından dönüp bize şunu diyecekler artık, hani sivil itaatsizlik tavırları ile yol alınabiliyordu, gördünüz işte sizin en basit kürtçe savunma talebiniz bile bu Devlet tarafından reddedildi. O zaman bizim yolumuz, dağın yoludur, şiddetin yoludur diyecekler, bunun vebali hepimizin üzerindedir, biz bunun sorumluluklarını biliyoruz sayın başkanım, bu nedenle biz siz sayın üç yargıcın verdiği karar olarak bunu görmüyoruz, bu bir devlet kararıdır ve bu nedenle biz bir devlet kararı olarak algılıyor ve buna göre yanıtlarımızı veriyoruz, bir sefer sayın yargıçlar bu kararınız kesinlikle meşru değil, bizim açımızdan meşru görülmemektedir, neden çünkü bir halkın dilini, en iyi anadilinde savunacak siyasetçilerinin bu tavrına engel olunuyor, en doğal bir hakkı engellediniz,

kürtler çok abartarak söylemiyorum bunu, kürtler islamçısından, markstistine, liberalinden, sosyal demokratına kadar herkes bu kararınızı sitayişle, sitemle karşılamıştır. Bu nedenle meşrululuğu yoktur ve ben yine inanıyorum. Kardeş Türk halkı bu kritik süreçte sizin bu kararınızı köşe yazarlarına da dayanarak söylüyorum onaylamamıştır. Bu nedenle meşrutiyeti yoktur. Ayrıca bizce yasal da değildir. Neden yasal değildir. Şimdi biz bunu ileri sürerken Lozan Antlaşmasının 39/5 maddesine dayanmış, Anayasanın 90. Maddesine dikkat çekmiştik. Ama siz kararlarınızda AİHM kararları ile reddettiniz. İlk önce 19 Ekim'den bahsediyoruz, ben hukukçu değilim, ama hukuku biraz bilirim siyasetçi olarak, bir sefer uluslararası sözleşmeler, hele hele Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş anlaşması, kesinlikle ve kesinlikle mahkeme kararlarının üstündedir. Bu AİHM kararı olsa bile. Bu nedenle aslında böyle bir kararı reddetmenizi bu anlamda da biz yasal da bulmuyoruz, ayrıca evrensel hukuk normları vardır, yasallıkla meşruluk arasında bir çelişki çıktığı zaman meşruluk esastır. Eğer meşruyet esas olmasaydı hukuk bugüne kadar bu evrimi geçiremezdi, evrensel hukuk bu kadar gelişemezdi. Yasalar statükoyu savunur, ama meşrutiyet yasalar önünü açar, bu nedenle biz kararınızın hem meşru hem yasal olmadığını düşünüyoruz, ama bir tavrınız konusunda da takdir etmesem, kendi adil davranmamış sayarım. O da şuydu sizin kararınıza rağmen 19 Ekim kararınıza rağmen, bizim burada kürtçe kimlik bildiriminde bulunmamıza karşı pekala mahkeme kararlarınıza dayanarak, bizlere karşı engelleyici bir tutum içine de girebilirdiz, ama bunu yapmadınız, bunu hem sürecin hassasiyetine, hem yargıç sorumluluğuna ve olgunluğuna binaen haraket ettiğinizi kabul ederek, bu konuda teşekkür ettiğimi de belirtmek isterim en azından, en azından bu mahkemede biz şunu kanıtlamaya çalışmalıyız da ilkesel tutumlara rağmen devletin ilkesel tutumu, bizim ilkesel tutumumuza rağmen yine de bunu karşılıklı anlayış içerisinde bu sorunu aşabileceğimizi inanarak ben yaklaşmak istiyorum ben bu soruna bunun için mümkün olduğu kadar hem ilkesel tutumunuzdan taviz vermeden hem de sizlere kolaylık sağlayarak, her iki tarafın da ilkesel tutumundan vazgeçmeden bir yol vardır sayın başkan oda bizim savunmalarımızı Kürtçe yapmamız ve Türkçe'yi de kendimiz çevirmemizdir, bir arkadaşımız bir bölümü Kürtçe okuyacak, Kürtçe savunmasını yapacak, diğer arkadaşımız hemen Türkçe'sini bu şekilde hem kardeş Türk halkınının mesajı basın aracılığıyla ulaşacak hem sizler anlayacaksınız, hem buradaki Türk avukat dostlarımız ve Türk gözlemci dostalarımız anlayacak ve bu şekilde biz bu tıkanmayı aşabiliriz diye düşünüyoruz, sayın başkan bu davanın özü aslında kürt sorunu ile ilgilidir ve bu dava özünde bir siyasi dava var. Bunun kökleri 200 yıllık bir sorundur. Bugün başlamadan, 30 yıl önce de başlamadan, bakınız, Alpaslan'ın Sultan Alpaslan'ın büyük Selçuklu Sultanı olarak Anadolu'ya ilk girişinden itibaren 1071'den beri biz Türk ve Kürtler barış içinde kardeşçe uzun süreler yaşadık. Bin yıllık tarihimizin ilk 800 yılı kesinlikle uzlaşmadır. Asla Türkler ile Kürtler arasında o 800 yılda bir pürüz göremezsiniz, ama son 200 yıl varya son 200 yıl hepsi çatışmalar, hepsi boğuşmalarla geçmiş, ama buna rağmen Kürt halkı Osmanlı İmparatorluğu dağılırken, herkes başının çaresine bakarken, Araplar ayrılırken, Balkanda savaşlar verilirken bir tek Kürtler, Türkler'e asla arkadan hançerleme tutumuna girmedi. Kendi kardeşlerinin o zor durumda ihanet etmeyi, kendi onuruna ve şerefine yakıştıramadı. Bizim önümüze Sevr'i koydular, biz Sevr'i reddettik. Mustafa Kemal bu tarihi bilincin farkında olarak 19 Mayıs 1919 Samsun'a çıktığında Anadolu'nun görünümü şöyleydi. İzmir işgal edilmiş, İngilizlerin desteğinde Yunanlar giriyor Ankara'ya doğru, İtalyanlar Antalya'ya çıkış yapmışlar, Fransızlar Kilikya bölgesine doğru ilerliyorlar, aynı zamanda güneyden de Irak tarafından da ingilizler almışlar başını geliyorlar kürtlerin tavrı ne oldu, hem ingilizlere karşı bugün Kuzey Irak dediğimiz kürdistan bölgesinde direndiler, ilk savaş uçakları İngilizler Kürtler'e karşı kullandılar, Fransızlara karşı Antep'te, Maraş'ta, Urfa'da direndiler. Daha o zaman çete savaşları belki vardı. Türkler açısından Demirci efeler gibi, ama kitlesel bir halk direnişi Antep'te vardı. Maraşta vardı, Urfa da vardı. Bunun için adı Şanlı'dır, Gazi'dir, Kahraman'dır, şimdi aynı şekilde kürtler Erzurum ve Sivas Kongerelerinde büyük

millet meclisinin açılışında 1921 Anayasası'nda hep Türk kardeşleri ile birlikte oldular. Hukukçusunuz bilirsiniz, 1921 Anayasasında hem ademi merkeziyet, bugün bizim demokratik özerklik dediğimiz, ademi merkeziyet, hem de böyle sen Türksün, vatandaş bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür anlayışı yoktu. Türkiye halkı tanımı vardı. Lozan'a böyle gidildi. Onun için Lozan'da İsmet İnönü ne der Türkiye Büyük Millet Meclisi der. Türklerin ve Kürtlerin meclisidir. Ama sonra ne oldu. Bizden bozulmadı bu kardeşlik, biz tarihi sorumluluğumuzu kürtler olarak yerine getirdik. Ama 1924 Anayası bizi tanımadı. 1924 Anayasası Kürtlerin tüm haklarını reddetti, bakın bu konuda Robes Piyer'in bir uyarısı var. Fransız devriminin Jakoben önderlerinden Ropes Piyer'in şu sözleri adeta 1924'teki hatta şimdiki devlet yöneticilerine seslenir gibidir. Bakın, ne der aynen alıntı yapıyorum. Bir politika adamının kafasında doğacak en garip düşünce bir halkın silah gücüyle bir başka halkın buyruğuna gireceğini, sanarak ona kendi yasalarını ve Anayasa'sını zorla kabul ettirmeye kalkmakdır. Bakın bunu Ropes Piyer daha Fransız devriminde söylüyor, bir halka yasalar ve Anayasalar zorla dayatılamaz, ama kürt halkına, 24 Anayası'sı dayatıldı. Onun için kürt halkı direndi, çabaladı bugüne kadar da direniyor, ama ittihat terakki zihniyeti, yani Türk'ten başka hiç kimseyi tanımayan, Osmanlı'nın o geniş coğrafyasındaki o geniş haklar topluluğunu tanımayan zihniyet, ne yazıkki 1925'ten itibaren 1924 Anayası ile ta bugüne kadar kendini yaşattı. Sayın yargıçlar bakın İsmet İnönü Başbakan 1925 bunu kürtleri anlamanız için söylüyorum. Neden kürtler bugün seçilmişleri böyle sanık sandalyesinde onu anlatmak için söylüyorum. Şöyle diyor İttihat Terakki Zihniyetini seslendircesine, biz açıkça milliyetçiyiz, Türk çoğunluğun yanında diğer unsurların etkisi yoktur. Ne pahasına olursa olsun, ülkemizde yaşayanları Türkleştirerek Türklüğe karşı çıkanları yok edeceğiz, vatana hizmet etmek isteyenlerin her şeyden önce Türk ve Türkçü olmalarını istiyoruz, yine aynı yıl Şak Islahat Planının 41. Maddesi, şimdi bizim bu 41. Maddeyi okurken neden kürtçe de bu kadar ısrar ettiğimizi de anlatmış olacağız şöyle diyor, Şark vilayetlerinde hükümet ve belediye dairelerinde ve diğer kuruluşlarda okullarda, çarşı ve pazarlarda Türkçe'den başka dil kullananlar hükümet ve belediyelerin emirlerine aykırı davranmakla suçlanacak ve cezalandırılacaktır denmektedir ve bu uygulanmıştır da mesela bakın, Erzincan Valisi Ali Emer Bey'in, Ali Emel Bey'in o dönem valilerinden Erzincan adlı eserinde şunu bahseder derki 1930'lu yıllarda bir koyun 50 kuruştu fakat bir kuruştu, fakat bir kürtçe kelimenin cezası 5 kuruştu, Kürt köylüleri pazara koyunlarını getirdiklerinde 10 tane koyun parasının genellikle bir koyunun parasını 10 kelime ile zaten konuşurlardı karşıdaki ile anlaşmak için ve kaybederlerdi ve belediyeler onlara ceza keserlerdi der ve bunu bir vali anlatıyor, bunu şimdi bir Kürt aydını anlatsa belki şüpheyle karşılanır, doğruyu söylemiyor diye, bunu devletin o dönem Erzincan valisi hatıralarında yazıyor, şimdi dönemin Adalet Bakanı Mahmut Esat BOZKURT bugün ulusalcı kesimler, ona ödüller adına ödüller düzenliyorlar, bakın 1930'lu yıllarda aynen tarihi veriyorum, 21 Eylül 1930 günkü demecinde Adalet Bakanı olarak ne diyor, benim fikrim, kanaatim şudur ki bu memleketin kendisi Türk'tür, Öztürk olmayanların dikkatinizi çekiyor, Öztürk olmayanların Türk Vatanında tek bir hakkı vardır. O da hizmetçi olmaktır, köle olmaktır. Onu bir adalet bakanı söylüyor ve ne yazıkki sayın başkan ben milletvekilliği sırasında 02 Mart 1994 günü dokunulmazlıklarımız Türkiye Cumhuriyet Parlementosunda kaldırılırken Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu Başkanı olarak şu anda vefat etmiş DYP milletvekili Coşkun KIRCA aynen kürsüye çıktı ve bizlerin sırasına bakarak aynen şunu söyledi. Bu ülkede Türk olmayanların ancak susma hakkı vardır. Samimi söylüyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisinin zabıtlarından bunlar araştırılabilir, susma hakkı vardır, demekki biz 64 yılda köle olmak hizmetçi olmak hakkından susma hakkına ulaşmışız, helal olsun bize yani susma hakkına da gelmişiz de yani en azından köle değiliz, şimdi bazı mahkemeler biz kürtçe savunma yaparken, susma hakkını kullandılar derken ister istemez bunu hatırlıyorum, yani bu ne ittihat terakki zihniyetidir ki bu kadar direngen, 30'da söylenmiş bir sözü 94'e, 94'ten 2010'lara taşıyoruz, sayın başkan 1875 yılında

Almanya Devletinin Kurucusu Bismark ayne şöyle der, güçlü iseniz ve çıkarınız da gerekiyorsa bir ulusu yok edebilirsiniz, ama onu küçük düşürdünüzmü başınız derde girer, o küçük düşürdünüzmüydünün altını çizer, yani bir ulusu yok edin fiziken ne yaparsanız yapın diyor Bismark anlayışı ile ama onu küçük düşürmeyin, şimdi Kürt halkının bir halkın daha doğrusu bırakın Kürt halkını bir halkın dili onun onurudur, onun kimliğidir. Onun ruhudur, o dilini yasaklarsanız, o dile engel koyarsanız, o halkı küçük düşürüyorsunuz demektir ve Bismark bile 1875 yılında aman ha bunu yapmayın diyor küçük düşürmeyin bakın Türkçü idoloğ, şöyle denebilir, ya tamam arkadaşlar bunlar 1920'li otuzlu yıllarda olduda şimdi bakın ben size Türkçü İdoloğ Nihal Atsız'dan oğlu Yağmur'a 1941 de yazdığı temsili bir mektuptan ve yine Ötüken dergisinde 67'den iki parağraf okuyacağım, 1941'de aynen şunu diyor, o zaman biliyorsunuz Hitler de Almanya da tozdun, tozu dumana katıyor, dünyayı kana buluyor, herhalde ondanda etkilenmiş olacak aynen şöyle diyor " Yağmur oğlum, bugün tam 1,5 yaşındasın, vasiyetnamemi bitirdim, kapatıyorum öğütlerimi tut iyi Türk ol, sayıyor bir yığın düşmanlar, asıl ülke içine geleceğim, kürtler yanlış anlamadınız, kürtler, çerkezler, abazalar, boşnaklar, arnavutlar, pomaklar, lazlar, lezgiler, gürcüler, çeçenler içerdeki düşmanlarımızdır. Bu kadar çok düşmanla çarpışmak için iyi hazırlanmalısın, tanrı seni yardımcın olsun" diyor, Yağmur ATSIZ bugün yaşıyor ve köşe yazarıdır. Ama babası ona böyle bir vasiyet etmiş, hadi diyelim bu Hitler'den etkilenmeydi. Peki 67'de Ötüken dergisinde aynen şunu yazıyor, Türk milletinin, kürtlere söylüyor, Türk Milletinin başını belaya sokmadan, kendileri de yok olmadan çekip gitsinler, nereyemi gözleri nereyi görür, gönülleri nereyi çekerse, oraya gitsinler, İran'a Pakistan'a, Hindistan'a, Parzaniye gitsenler, Birleşmiş Milletlere başvurup Afrika da yurtluk istesinler, Türk ırkının aşırı sabırlı olduğunu ve fakat ayranı kabardığı zaman Kağan Arslan gibi önünde durulamayacağını ırkdaşları Ermenilere sorarak öğrensinlerde akılları başlarına gelsin, şimdi bu 67'de kalsa diyeceğiz ki ey Türk aydını, ey kürt siyasetçisi yani biraz da insaflı ol, onlar geçmişte cereyan etmiş, günümüzden size örnekler vereceğiz, günümüzden bakın Ankara Ticaret Odası Başkanı Sinan AYGÜN Ergenekon sanığı ne demiş, işte daha yeni bir iki yıl önce çokmu istiyorlar, eğer kürdüz, diyorlarsa babaları Barzani orada bekliyor, gitsinler ona itaat etsinler, bakın hiç zihniyet değişmemiş, Mahmut Esat BOZKURT'un zihniyeti sürüyor, Cumhuriyet Gazetesi yazarlarından biz öğrenci iken ismini duyduğumuzda huşu içinde ayağı kalkardık. Cumhuriyet Gazetesi yazarlarından Mümtaz Soysal Profesör Türk Aydın'ı bakın ne diyor, "sadık olmayan kürtleri daha yeni çok değil, bir yıl önce sadık olmayan kürtleri Kuzey Irak'a postalayıp yerlerine oradaki Türkmenleri alalım, bunu söyleyen sıradan bir insan değil, Türkiye Cumhuriyeti'nda dış işleri bakanlığı yapmıştır. Hem de SHP'den sol bir partiden yine Cemal GÜRSEL 16 Kasım 1960 İsveç gazetesinde bir demeci kürtleri kasdederek şöyle diyor, eğer yola yordama gelmezlerse o dağlı Türkler, yani Kürtler demek istiyor dağlı Türkler deyince rahat durmazlarsa, ordu şehir ve köylerini bombalayıp yıkmakda tereddüt etmeyecektir. Öyle bir kan gölü olacaktır ki onlar da ülkeleri de yok olacaktır. Daha gelelim yakına, 27 Nisan 2007 Askeri Muhtıra Genel Kurmay Başkanı Yaşar BÜYÜKANIT sonradan bunu ben yazdım dedi. Bakın ne diyor "ne mutlu Türküm diyene demeyenler, düşmanımızdır ve hep öyle kalacaktır." Bir Genel Kurmay Başkanı daha yeni emekli olmuş birisi, şimdi eğer kardeş Türk halkı bizi kardeş kabul ediyorsa kürtleri, bunları görmeden, bunları bilince çıkarmadan bizi anlayamazlar, ne kürt sorununu anlayabilirler, ne insanların neden dağa çıktığını asla anlayamazlar ve anlamadıkları zaman da bu sorunun çözümü imkansızdır. Bakınız Güney Afrika devriminin efsanevi önderi Nelson Mandela ne der " 1960 yılında aynen bizim gibi yargılanırken, mahkemeye verdiği savunmasında şunu der, el yıl önce 1960" biliyorsunuz daha sonra serbest bırakıldı. Ülkesinde Cumhur Başkanı seçildi, şunu diyor o zamandan bizim gibi bir terörist lider olarak tutuklanmıştı ve savunmasını şöyle yapar, önceleri şiddete başvurmaksızın ayrımcı yasalara karşı geldik. Bu eylem biçimine karşı yeni baskı yasaları çıkarıldı. Hükümet her tür muhalefeti kuvvet

kullanarak bastırmaya başladıktan sonradır ki şiddeti şiddetle yanıtlamaya karar verdik. Yine Mandela aynı savunmasının bir başka yerinde aynen şunu diyor 1961 yılına geldiğimizde ülkemizde çıkan her kargaşa şiddete başvurmanın tek çözüm yolu olduğu inancını afrikalılar arasında yoğunlaştırıyordu. Aynı zamanda gelişmeler gösteriyordu ki iktidarını korumak için kuvvet kullanan bir hükümet karşısında ezilenler onunla başa çıkmak için kuvvet kullanmayı öğrenmek zorunda kalıyorlar, hemde baskı uygulayanların kendilerinden öğreniyorlar bunun yollarını Haziran 1961'de durumu olgunlukla değerlendirdikten sonra, barışçı isteklerimizi kuvvet kullanarak yanıtlayan bir hükümete karşı, barışçı davranmayı sürdürmenin gerçekçilik ve öngörü ile ilişkisi olmadığına karar verdik. Bu sonuca isteyerek varmadık. Bütün çabalarımız boşa çıktığında, tüm barışçıl protesto yolları tıkandığında sisayal eylemin şiddete dayanan biçimlerini kullanma kararı aldık. Yine devam ediyor, yineliyorum, bu kararı istemeden ve hükümet bize başka seçenek bırakmadığı için verdik. Nelson Mandela 1960 yılında şimdi bakın sayın başkan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini hepimiz biliyoruz, sanıyorum, Türkiye Cumhuriyeti tarafından da ilk kabul edilen Türkiye Cumhuriyet İlk kabul eden ülkeler arasındadır. Onun başlangıç bölümünde hepimizi uyaran, belki de kürt sorununda neden şiddet boyutuna tırmandığını açıklayan bir giriş cümlesi var. Bunu sunmak isterim, derki insanın zulüm ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmaya mecbur kalmaması için insan haklarının bir hukuk rejimi ile korunması gerekir, bu başlangıç bölümünde yazar, sayın başkan bunları şunun için anlatıyorum, hepimiz acı çekiyoruz, bu ülkede 30-40 yıl kan aktı. Şimdi hepimizde bir umut var, acaba bunu başaribilecekmiyiz, dünya bizi gözlüyor, çok samimi söylüyorum, inanarak söylüyorum, eğer biz bu sorunu içimizde çözemezsek, eğer barışçıl çözemezsek, eğer demokratik yollardan çözemezsek, Nato'nun 5. Maddesi çok açıktır. Nato'nun 5. Maddesinin b fıkrası şudur. Der ki bir nato ülkesinde iç savaş çıkar ve o iç savaş devlet tarafından bastırılamazsa nato otomatikmen müdahale eder, bunu soğuk savaşın o döneminde yazmışlar Türkiye Cumhuriyeti de bunun altına imza koymuştur. Biz konumlara gelmek istemiyoruz, biz bu sorunu kendi içimizde çözmek istiyoruz, şu anda önümüzde gerçekten iki yol var, ya kazan kazan yoludur, demokratik yollardan Türk ve kürtler ki ben asla Türk ve kürt halkı arasında bir sorun görmüyorum, kürt halkı ile devlet arasında sorun var, engelleyen devlettir. Eğer biz bu sorunu devletle barışçıl çözemezsek hep birlikte sorumluluk duyarak, korkarım ki yarın birleşmiş milletleri, Natosu şusu busu bu işe karışır, bakın kıyamet yolu denen yol çatışma yoludur, herkes kaybeder, bizde kaybederiz, tek bir kazananı var bunun uluslar arası silah tekeli başka kimse kazanamaz, nitekim 40.000 insanın ölümü ile ne kazandık Allah aşkına, şöyle bir geriye bakalım, 400 Milyar Dolar gitti bu savaşa ne kazandık, işte bunu anlamadan sayın başkan gerçekten ne bugün PKK'yi anlamak, ne KCK nedir, PKK'nın amacı nedir, KCK'yi kurarken ki kaldı ki biz bunu söylerken hani KCK üyesi olarak siyasi savunma da yapmıyoruz, ben bir siyasi analist olarak 35 yıllık siyasetçi olarak ve bu ülkeye bu halka sorumluluk duyan bir insan olarak söylüyorum bunu ben, şimdi sayın başkan 89-90 yılında çok önemli bir şey oldu dünyada çift loklu dünya bitti, Sovyetler çöktü, Türkiye biliyorsunuz Nato'nun kanat ülkesiydi, ondan sonra dünyanın o zamanki eğemenleri Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere yanınada yeni Rusya yönetimini aldılar dünyada şöyle bir konsept oluşturdular, dediler ki, bu soğuk savaş dönemindeki iç savaşlardan hepsi bizden kaynaklandı yani sovyetlerle ABD'nin kapitalis blogun karşılıklı çatışmasından kaynaklandı. O halde gelin, yeni bir konsept belirleyelim ve dünyada bu tür iç savaş gerek etlik nedenlerle gerek dinsel, gerekse mezhepsel nedenlerle iç savaşlara karşı bir konsept geliştirdi, bu konsept şuydu sayın başkan, bu konsepte göre etnik, sınırsal veya inançsal temelde bir iç savaşa sahne olan ülkelerde savaşın bir tarafı olan devlet, söz konusu sorunu barışçıl yollardan çözmek amacıyla siyasal demokratik kanalları sonuna kadar açarak, politik, toplumsal, kültürel, ekonomik ve hukuki alanlarda adımlar atacak, iç savaşın diğer tarafını oluşturan siyasi örgütler ise strateji proğram ve örgütlenmesini o güne kadar yürüttükleri

şiddet temeline göre değil, demokratik siyasal mücadeleye göre hazırlayarak kendilerini dönüştüreceklerdir, yani çok açık öz olarak şudur, devletler Anayasa ve yasalarını değiştirerek o etnik, sınıfsal veya inançsal temelinde mücadele eden örgütlerin taleplerini demokratik yollardan karşılayacak, o silahlı örgütlerde demokratik siyasal bir alanda özne olmak için programlarını, stratejilerini, örgütsel hiyerarşilerini herşeyini buna göre biçimlendirecektir. Şimdi bakın PKK bunu aslında doğru okudu. Bu ilk defa Nelson Mandela ile Güney Afrika da uygulandı. Bu konsept, dikkat edin bakabilirsiniz tarihlere, 1990 yılında bu konsept oluşturulurken Nelson MANDELA serbest bırakıldı ve arkasından ilk defa model olarak Güney Afrika da denendi ve başarı ile sağlandı. Ondan sonra Güney Amerika da uygulandı. İngiltere uyguladı Tony BLAİR, İspanya da uygulandı dünyanın değişik ülkelerinde uygulandı. PKK aslında bunu doğru okudu. 1993 te baktı ki dünya artık, farklı bir dünya iki bloklu bir dünya bitmiş, şiddet, silah artık çok revaçta değil, ilk defa ateşkes ilan etti. Rahmetli Özal dönemi, bizi o dönem rahmetli Özal ben ayrıntılarına girmeyeceğim, ileride savunmamı verirsem yazılı onlarda yazılıdır. Bizleri Beka'ya gönderdiler. Gidin dedi Öcalan'a söyleyin, biz Türkiye'de demokratik adımlar atacağız, beş yıl sadece yöneticilere yasak bırakacağız, oda siyasi yasak yine dönebilirler, beş yıl da suç işlemezlerse onlarda serbest siyaset hakkına, hatta aynen şunu diyordu eğer Öcalan bu kadar akıllıysa gelsin Türk ve kürt halkına kendi kabul ettirsin başbakan olsun, aynen bunu söylemiştir. Rahmetli Özal, ama ne yaptılar ateşkes süresiz ilan edilmesine rağmen bugün bile ailesi bile rahmetli Özal'ın öldürüldüğünü söylüyor, hep engellendi devlet tarafından bu ittihat terakki zihniyeti biraz önce örnekler verdim. İttihat terakki zihniyeti bunu engelledi, bunun içinde ne kadar Amerikası ve ne kadar Avrupası var bilemiyoruz, çünkü şunu Türk ve kürt halkı olarak çok iyi bilmeliyiz, onların derdi Türkiye de barış değil, belki bizler ne kadar istikrarsız olursak Türkiye ne kadar iç savaşta olursa onlar keyf edecekler. Hem bizlere silah satacaklar, hem de zayıf durumda olduğumuz için bize uluslar arası alanda herşeyi dayatmış olacaklar, şimdi bu oyuna gelecekmiyiz, gelmeyecekmiyiz, bu oyuna gelmemeliyiz diyoruz, bizim bütün çabamız bu yönlüdür. Sayın başkan, sayın yargıçlar, 1993'den sonrada PKK biz o zaman milletvekiliydik, sonrada tutuklandık. 10 yıl cezaevi yattık. 1995, 1998 ama 1999'da çok daha önemli bir değişiklik yaptık. Önderi Amerika tarafından alındı, rahmetli Ecevit Başbakandı, ölene kadar şunu sayıkladı durdu, ya bu amerika Öcalan'ı bize niçin verdi. Ben daha anlamış değilim, tamam verdin, sayın Öcalan iç savaşı kışkırtacak bir pozisyona girmedi. Korktuğu için sayın başkan bizim ölümden korkmayız, kürt siyasetçileri asla ölümden korkmaz, inandığı yolu yaptı, ne yaptı, geriye çekilin dedi. Beş yıl Türkiye de silahlar patlamadı, ama Türkiye ne yaptı, bunu bir korkaklık bir geri çekilme bir, yenilgi olarak niteleyerek sorunu çözmedi. Tekrar 2004 yılında biz cezaevinden çıkarken en büyük hayalimiz şuydu sayın başkan, barışçı bir ortama çıkmak, ama çıkamadık. Çıktığımızda tekrar silahlar konuşuyordu, gidip evimizde oturamazdık. Yani vicdanımız buna elvermezdi, didindik, çabaladık bunun faturası 4 yılda nedir biliyormusunuz sayın başkan, 16 yıl ceza Yargıtay'da, 10 yıl devam eden davalar, bu davadan da Allah bilir Savcı bey 30 yılmı istiyor ne istiyor yani dört yılın faturası bir kürt siyasetçinin vicdanın sesini dinleyerek sorumluluk duyarak, peki hangi arkadaşımızda bir çakı, bilmem ne silah yakalandıda terör örgütünün üyesi bakın PKK 1999'dan sonra o KCK ana sözleşmesini, ben samimi söylüyorum, belki inanıp inanmazsınız, siz bilirsiniz, ben ilk defa sizlerden duydum. KCK ana sözleşmesini ilk defa sizden duydum. Ama çok hoşuma da gitti gerçekten, yani bakıyorum, gerçekten, bir örgüt kendisini ancak böyle dönüştürebilir, yani demokratik siyasal alana geçmek istiyorum diyordu, ey devlet, bana yolver, ben gelmek istiyorum, dünyada artık silahlı mücadelenin dönemi bitti diyor, ama bana bir yol aç, devlet ısrarla yol açmak yerine işte bizi getirerek sanık sandalyesinde oturtuyorsunuz, şimdi dağdaki bir insan ne düşünecek ya Hatip Dicle gibi bir adam bile tutuklanıp, cezaevine konuyorsa e babam, ben nasıl gideceğim, yani Türkiye Cumhuriyet Devletine diyeceğim ben geldim hoş geldim. Nasıl

diyeceğim, yani biraz onları empati yaparak düşünmek lazım, eğer devlet gerçekten silahların bırakılmasını, gerçekten Türk ve kürt gençlerinin artık ölmesine son vermek istiyorsa, demokratik siyasal alanı aynen, 1990 komseptine göre açmak zorundadır. Açsın ve aynen ayne İngiltere başbakanı Tony BLAİR şöyle der, ben ülkemde barış için şeytanla bile görüşürüm. Şimdi bugün görüşmeler yapılıyor deniyor, sayın başkan, şimdi sayın Öcalanla görüşmeler yapılması iyi de peki biz niye burda, biz niye burdayız, yani biz barış için çalışıyoruz, şimdi bu kürtlerde derin güvensizlik yaratıyor, barışa olan inancı sıfırlıyor, dediğim gibi gençleri ikna edemiyoruz bakın Abdullah arkadaşımız burada yok tutuksuz sanıktır. Oğlu aynen ona şunu diyor, 2009 operasyonundan sonra baba diyor senin demokratik yolun sana kalsın ben gidiyorum dağa 16 yaşında dağa gitti, bu gençler yazıktır. Bu gençlere dağın yolunu kapatalım. Şimdi sayın başkan bakın Sun TUZUNU çok önemli bir savaş stratejistidir. Sun TUZUNU yüzlerce yıl önceden şunu der, savaşta muhatabınızı, yada düşmanınızı asla, dört taraftan birden kuşatmayın çünkü bu durumda size karşı ümitsizce ve amansızca savaşacaktır. Üç tarafını kuşatırsanız bile bir tarafını mutlaka açık bırakınız çünkü bu durumda ona bir çıkış fırsatı sağladığınızdan dolayı size karşı amansızca savaşmasını önlemiş olursunuz, şimdi devlet ne yapıyor, dağdakine diyor ki askeri operasyonda ben seni geberteceğim, hiç sorun yok, sen tek kalana seni öldüreceğim, demokratik alandakine de diyorki sana da bu yaşam hakkı yok, şimdi bir kediyi bile, kediyi bile lütfen düşünelim, bir kediyi bile sıkıştırın duvara sizi tırmalamaya başlar, kedi bile tırmalamaya başlar, bunu yapmayalım bu yanlış yoldur, sayın başkan bakın biz niçin buraya geldik. Onu da anlatalım ve bitireceğim, 2009 da bir seçim oldu, bir yerel seçim Ak parti hükümeti bütün imkanlarını kullanarak, buzdolabı, çamaşır makinesi televizyonlardan dinlediniz, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı bilehare uyarılarda bulundu, bütün bunlara rağmen, DTP, o günkü DTP bölgede 99 belediye, 54 Belediyeden 99 Belediye çıkardı ve 13 ilde de birinci parti olarak İl Genel Meclis başkanlıklarını garantiledi, bu büyük bir başarıydı, hükümete karşı, zaten diğer partilerin esamesi ile okunmuyor, ne CHP ne de MHP bölgede, bölge açısından söylüyorum, şimdi bundan bir kaç gün sonra hükümet sözcüsü ve Terörle Mücadele Yüksek Kurulu başkanı sayın Cemil ÇİÇEK bakın ne diyor, Ermenistan sınırına dayandılar artık tehlikeyi görüp, partiler üstü bir devlet politikası geliştirmenin zamanıdır, partiler üstü bir devlet politikası, Ermenistan sınırına da dayandılar nedir biz Iğdır da Belediy başkanlığı kazanmıştık. 13 Nisan da PKK diyor ki ey devlet, siz sanıyorum, bu yerel seçimlerin sonuçlarından doğru okursunuz siyasi anlamda, yani demokratik siyasal yollardan bu yolu çözmenin bu sorunu çözmenin, bir yolunu yaratırsınız diye ateşkes kararı alalım. Tam bir gün sonra büyük bir operasyon çok samimi söylüyorum, bildiğim için söylüyorum, bende o seçimlerde aktif çalışanlardandım. Ama bütün o seçimin yükünü kaldıran bizim partimizin DTP'nin emekçileri KCK davası ağ operasyonları adı altında, hepsi toplantılar, burada oturan bayan arkadaşlarım da çoğu öyle olduğuna ben tanığım, canlarını dişlerine takarak çalışıyorlardı o seçimlerde halkımız, ilk defa bunu şöyle yorumladı, bu Ak Parti hükümetinin bir intikam hareketidir, bir öc alma hareketidir, ha siz beni bölgede fırsat mı vermezsiniz, ben Diyarbakır Belediye Başkanlığı'nı da almak isterdim. Buna engel oldunuz, e o zaman ben de sizi bunu yaparım, çünkü sonuçta polis onlara bağlı, polis ne koyarsa, sayın savcının önüne sayın savcıda ona göre hareket etmek zorunda, şimdi bu operasyondan sonra en azından şunu düşünüldü belki, bu bir öc alma oparesyonu mu hayır süreç ilerledi. Süreç ilerledi gördük ki bu öç alma operasyonu değil, bu tasfiye operasyonudur. Legal demokratik alanda olan herkes tasfiye ediliyor, alınıyor ne adına KCK operasyonu, bakın bize de öyle yaptılar sayın başkan tek bir silah, tek bir kod adı bilmem ne burada hiç olmazsa mühendis kod adı var. Olmadan bize örgüt üyeliğinden 15 yıl milletvekili iken verdiler ve biz merak ettik. Dünyayı araştırdık, dünyada siyasi nedenlerle bir terör örgütü üyesi diye bir milletvekili asla ve asla cezalandırılmamıştır. Biz 10 cezaevinde bunun için kaldık, yani bu devletin sicili o anlamda bozuk, şimdi daha sonra devam etti bu

DTP kapatıldı iki sayın milletvekili ki Türkiye kamuoyu tarafından en halim selim, en uzlaşmaya yakın bulunan iki milletvekilinin milletvekilliği düşürüldü. Sayın Aysel TUĞLUK ve sayın Ahmet TÜRK şimdi bunu biz, bide bizden empati yaparak düşünün, kürt halkı nasıl bunu yani demokratik açılım hikayelerine inansın, hayır biz inanmıyoruz, bunlar tam bir safsatadır ve sayın başkan bakın bu siyasi operasyonda, size çok somut bir örnek vereyim, bizim gözaltına alındığımız gece ki normalde haklarımızı sayın Savcılarımızın savunması lazım, değilmi çünkü biz alınmışız, sayın Savcıların elinde bizim bütün haklarımızı o savunması lazım, aynı gece isim veriyorum Doçent Doktor Mazhar BAĞLI Dicle Üniversitesi Sosyoloji bölümü öğretim üyelerinden ve AKP'nin merkez yürütme kurulu üyesi, televizyon televizyon gezip bu çok doğru bir harekettir. Eğer bu operasyon yapılmazsa zaten ergenekon tasfiye edilemez diyor, şimdi Allah var, biraz vicdan yani hiç olmazsa ondan değil ama savcılardan bir müdahale beklerdik, soruşturmanın gizliliği denen bir şey var, bizim haklarımız sizlere emanet peki bu haklarımız sizlere emanet, peki bu haklarımızı savunmak için o insanın hakkında vali şu anda İstanbul valisidir. Bizim hakkımızda atmadığı tutmadığı kalmadı, peki onun hakkında soruşturmanın gizliliğine rağmen peki kim dava açtı bizim haklarımızı korudu, sayın bakan çok fazla zamanını almayacağım, öz olarak, biz kendimizi burada öyle tanımlıyorum, biz bir siyasi rehineyiz diye kendimizi tanımlıyoruz, biz bir siyasi rehineyiz, bunu açıklayacağım, ben hiç bir şeyi gerekçesiz söylemem, niçin siyasi rehineyiz, bakın sayın başkan ben 1992-1994 dönemlerinde milletvekiliydim, o zaman devlet güvenlik güçleri köylere giderdi, köylere şunu derdi, bunlar tarihi kayıtlardır, ya kuruculuğu kabul edeceksiniz, devletten yana olacaksınız, yada köylerinizi yakarız, koruculuğu kabul eden ne aldı, koruculuğu kabul edip PKK 'ye karşı savaşmayı kabul ettiler. Etmeyen köyleri boşaltılır, yakılırdı, peki bize ne denirdi, aynı bize şunu derlerdi, samimi söylüyorum, aynen bize şunu derlerdi, devlet yöneticileri, bakın milletvekkilleri, ya devletin yanında taraf olurnuz, ya bertaraf olursunuz bunu çok açık bize.. Nitekim başbakan bu günlerde söylüyor sık sık, taraf olmayan bertaraf olur, yani benim tarafımdasınız yada bertaraf olursunuz, şimdi sayın başbakan hükümeti adeta bizlere bu gün siyasi koruculukla dayatıyor, kendisinin arkasında akşakçıçı olalım, sanki Osmanlının son padişahıymış gibi bir iteat edelim, etmediğimiz zaman da e emniyet de onun emrinde polis de onun emrinde onları harekete geçirmek için de çok zarlanmayacağını biliyoruz, şimdi bu nedenle kendimize siyasi rehine diyoruz, adeta PKK'ye dönüp şöyle diyor, ey PKK ben belki sana yetişmeyebilirim, ama bak bunlar şehirlerde benim emrimin altında, bunları cezalandırırım yıllar boyu hapislerde çörütürüm, vallahi ben PKK'yi tanıyorsam,hiç bunu dikkate bile almam, eğer tanımışsam, dikkate almaz yani bunu, hani bizi burada rehine tutarak PKK'ye bir şey kabul ettirmek mümkün değil, onun için bizim bu siyasi rehineliğimize son verin, bu çakır yol değil, bilakis gençleri dediğim gibi dağın yolunu gösteriyor, yazıktır, vebaldir, şimdi bakın size çok enteresan bir mektuptan bir parça okuyacağım, şark istiklal mahkemesi savcılarından Süreyya beyin başbakan İsmet İNÖNÜ'ye yazdığı mektuptan bir pasaj, bunu veren Prof. Dr. Mete TUNÇAY tek parti dönemi diye bir kitabı var orada yazar, şunu diyor bak, şeyh Sait ayaklaklanması bağımsız bir kürdistan kurmak amacı ile çıkmıştır, bir çok seneler bu amaç için çalışılmış olduğu kesindir, bu ruhun ölmesi ve öldürülmesi en kutsal milli bir görevdir, bunun için kürdistanda dikkatinizi çekerim, esas önemli cümle bu, bunun için kürdistanda baş olabilecek bütün zararlı kişilerin kesinlikle affedilmemeleri gerekiyor ve sayın Mete TUNCAY altta bir not düşer, der affedilmemeyi hukuki anlamda anlamayan bu yani kaybedin, imha edin, şimdi kürdistanda baş olabilecekler şeyh Sait döneminde idam sehpalarına gönderiliyordu, kürdistanda baş olabilecekler, 1993-1994'de fail meçhul cinayetlerden öldürülüyordu, şimdi de bizim gibiler ceza evlerine atılıyor, yani özü değişmemiş, kürdistanda baş olabilecekler bizler kendimizi övme anlamında söylemiyoruz ama yani kürt halkının baş olabilecek insanlarındanız, belediye başkanlıkları yapmış insanlarımız, milletvekili yapmış insanlarımız, kurum temsilcileri, parti yöneticileri baş olabilecek

insanlar ama tek bir acaba sayın savcılar 9-10 gündür okuyorlar tek bir şiddet eyleminin talimatı, o kadar dinledikleri halde çıktı mı?, bir tek bende silah yönünde bir mermi mermi bulunmuş o da benim milletvekkiliği döneminden kalma, yani başka insanlarda mermi de bulunmamış, ha bir terörist varsa o da demekki benim, oda bende mermi bulunmuş, şimdi sayın başkan başlangıçta da söylemiştim, bak bu 151 sanıktan ilginçtir 104'ü tutukludur ve 47 sanık 10 yıl ve üzeri cezaevi yatmıştır, şimdi 20 yıl ve üzeri cezaevi yatan bak isim okuyayım, burada değiller sanıyorum Ali ORUÇ, Alaattin arkadaşımız bir Kemal AKTAŞ bu arkadaşlarımız 20 yılın üzerinde de yatmışlar 24 yıl, 24 yıl cezaevi yatmışlar, yani haddim olmadan size ebir soru sormak istiyorum, acaba sayın savcılar sayın yargıçlar bir gün dahi özgürlüksüz kalmanın ne demek olduğunu biliyorlar mı?, bakın Amerikada bir sistem var hakim savcı olmadan 3 ayda gidip cezaevinde kalma stajı var, yani hiç olmazsa özgürlüksüz nedir orada görebiliyorlar, bizim hakim savcılarımız nitekim sayın bunu Cumhurbaşkanı bile şikayet ediyor, sayın Cumhurbaşkanı diyorki artık bu tutukluluklar cezaya dönüşüyor, bu kadar tutukluluk niye diye şikayet ediyor, ya da DGM kaldırıldı yada özel ağır ceza mahkemleri bundan farksız diyor sayın cumhurbaşkanı bu şikayeti yapıyor, yani şimdi biz kendimizi gözden geçirmek zorundayız, bizim bu davadaki tutukluluk oranı % 70 sayın başkan, ben mühendisim hesabı bilirim, Avrupada bu oran %5 ile 10'dur, peki diyeceksiniz hepsi siyasi mi tutuklanan, hayır, 100-120 bin tutukludan 4 bini 5 bini siyasidir. Geri kalan adidir, demekki bu bir tarzdır, yani sadece şunu bana diyemezsiniz e bizim ülkemizde de terör var canım, hayır zaten bunlar 5 bin kişi, 120 bin insandan 5 bin kişi, ha demekki bizim kendimizi gözden geçirmemiz gereken çok şey vardır, bakın cezaevinden çıkmadan şunun için bahsettim sayın başkan, şimdi cezaevinden çıkan bir insanın psikolojisini düşünün, önünde 3 seçenek var, yıllarca PKK davasından yatmış, çıktığı zaman önünde 3 seçenek var, bir ya dağa gider ki bazıları gitti zaten, ya gider evinde oturur, kendi kendine bir iş arar hatta kürdistanı da terk eder gider, buna bir seçenektir ama iyi bir seçenek değil bana göre bir seçenek daha var ki tercübesi, demoktarik siyasi alan, regah parti işte regal dernek kurumlarda çalışarak, nitekim yasa koyucu sizde biliyorsunuz, parlamenterlik yaptığım için bunu biliyorum nacizane, yasa koyuncu şunu dedi, eskiden cezaevinden hükmünü tamamlayıp çıkan bir siyasi diyelim mahkum 3 yıl siyaset yasağına uğruyordu, 3 yıl siyaset yasağından sonra mahkemeye başvururdu, mahkeme ona hak vermişse siyasi haklarını memnu haklarını kullanırdı, şimdi öyle değil, yasa koyucu demişki ey PKK'den yargılanan insan, senin dağa çıkmana gerek yok, ben sana demokratik alanı açıyorum, git legal partilerde çalış, derneklerde çalış amaonun felsefesini ve ideolojisini terk etmediğini bilerek, şimdi benim ideolojim değişebilirmi yani ben bu kadar cezaevi yatsam bile, ideolojim değişemez, hayata bakış açım değişimez, ha şimdi bu insan eğer deseydiniz ki siz emir vermişsiniz 10 yeri bombalamışsınız, 10 tane mağdur insan var, bu gençlere nasıl kıydınız dediğinizde benim sesim kısık olurdu sayın başkan, sizin karşınızda böyle konuşamazdım, ama hayır böyle bir şey yok, hiç bir insanın suça karıştığına dair tek bir örnek yok, bakın çok bilinen bir hikaye anlatmak zorundayım, 18. Yüzyılda Brusya kralı ikinci Frederik Berlin yakınlarında Potsamda bir yazlık saray yatırmak ister ve yaptırır tabi kral emir verir yaptırır, ama o bir sorun var onun sarayın hemen yanında bir değirmen vardır, yer değirmeni, onun sesi kralı rahatsız eder, kral değirmenciyi çağırır, derki senin değirmenin ne kadar eder, tabi bir fiyat söyler adam neyse der ben senden bu kadarın 5 katını veriyorum bu değirmeni senden alıyorum, almak istiyorum, hayır ben vermiyorum diyor, köylü ben vermiyorum diyor, almıyor, bunun üzerine kral kızar, derki sen bilmiyormusun ben kralım, gerekirse kamulaştırır öyle alırım, öyle ilginç bir cevap verirki bu gün burada söylemek zorunda kalıyorum, derki evet siz kralsınız biliyorum, ama alamazsınız Berlinde hakimler var, şimdi sayın yargıçlar biz onu hep halk olarak hayal ettik, Diyarbakır'da hakimler var demeyi hayal ettik, Ceylan ONKOL vurulduğu zaman hayal etti, Aydın ERDEM polis kurşunları ile öldürüldüğünde hayal etti, dilimiz yasaklandığında hayal ettik, ama bu hayallerimiz hiç bitmedi, ama

gerçeklik kazanmadı, biz ne zaman Diyarbakır'da hakimler var deyip böyle ağzımız dolu dolu söyleyebilirsek sayın başkan o zaman bu sorun çözülür. Aksi takdtirde bu sorunu daha torunlarımıza bile bırakma riskimiz vardır, bakın arkanızda adalet mülkün temelidir diye yazıyor, bilmiyorum, o mülk demek devlet demek, adalet devletin temelidir, biz bunu kabul ediyoruz, ama sanıyorum bu yazı daha çok sayın savcılar ve sayın hakimler içindir. Her gün görsünler adaletli olmayan bir devletin çökeçiği her gün onlara hatırladır gibi, biz bunu istiyoruz, biz adalet istiyoruz, halkımız adalet istiyor ve biz onun sözçüleri olarak siyasetçileri olarak dillendiriyoruz, sayın başkan biz kürtler devlet adamını Sultan Alpaslanın şahsında tanıdık, 1071'de Sultan Alpaslanın şahsında ilk defa tanıdık, o Sulhat Alpaslan ki yendiği ordunun başkomutanını esir muamelesi yapmamıştır, misafir gibi davranmıştır. Çadırına çağırmıştır Romen Diojeli, ağırlamıştır, hediyeler vermiştir ve onun güvenliğini sağlayarak İstanbul'a kadar ulaştırmıştır. Biz böyle devlet adamları istiyoruz karşımızda, özü sözü bir, sayın başkabana bakıyorsunuz her gün bir söz peki biz bu sorunu nasıl çözeceğiz, sayın başkaban adeta buz üzerine yazıyor vaatlerini, sabah kalkıyoruz buz da yok erimiş gitmiş, e şimdi böyle biz bu soruna çözüm bulamayız sayın başkan, onun için Türk halkına da kesinlikle bu konuda kardeşin bir kardeş olarak sitemimiz var, yani dönüp şöyle bir kürt kardeşine de bakmalı ne oluyor, nedir bu dava, bir ses çıkarmalı, o zaman kardeşlik pekişir, o zaman kardeşlik güçlenir, bunu kardeş türk halkından kesin olarak bekliyoruz, bitirmeden önce şunu belirtmek isterim sayın başkan şimdi 10 arkadaşın ismini sayacağım bunlar kesinlikle bizdedir, çok emin olduğum bir şeyi söylemek istiyorum, bunlar bizim kurumlarımızda çalışan, bürokrat, çalışan vs 'lerdir, yani bizim bunlarla siyasi ilişkimiz yok, insani ve sosyal ilişkilerimiz var, mesala kimdir Yaşar SARI DİSKİ'nin genel müdürü, Hüseyin BAYRAK, Ahmet ZİRİĞ bunlar belediyede çalışan Abdurrahim TANRIVERDİ, Rahmi ÖZMEN gerçekten hiç bir siyasi ilişkimiz yok Arslan ÖZDEMİR, Cebrail KURT bunlar bizim partimizin şoförüdür, onu kurye yapmışlar hani bu kadar olmaz, olmaz ya, şimdi ondan Roza ERDEDE, Heval ERDEMLİ, Dirayet TAŞDEMİR büyükşehir belediye başkanı danışmanıdır, yani bunların bizimle siyasi ilişkileri yok gerçekten, bun söylemek zorundayız, bunun için bizim bu tavırlarımız bu arkadaşları bağlamamalıdır, biz başta da ilk günde de söylemiştik, biz siyasi olarak serdengeçtiyiz, yani benin burda kalmış 10 yıl 15 yılım bundan sonra cezaevinde geçse de olur, çok samimiyim bu konuda, ama yani adaletin gerçekleştiğini ve bu çözümün yol aldığını da görmek istiyorum, onun için biz son olarak şunu söyleyeyim sayın başkan biz kürtçe savunma yapmak konusunda ilkesel bir tutumuz var, sayın mahkemenize sunu öneriyorum, bu benim haddime değil tabi sayın yargıçlar siz karar vereceksiniz, ama gelin burada gerginlik çıkarmayalım bu salonda, hele hele lütfeneğer böyle bir şeye engel olacaksanız bize çok açıkca söyleyin böyle bizi askerlerle falan da karşı karşıya getirmeyin, biz kürtçe savunma yapıp türkçesini de yine k endimiz vereceğiz ve size hem türkçe hemde kürçe savunmayı vereceğiz, hem bireysel hem de ortak değerlerle vereceğiz, bunu kabul ederseniz ne ala, ama kabul etmeseniz sayın başkan hayır diyin bizim böyle bir kararımız yok o zaman bizleri ceza evine yollayın siz burada avukatlarımızla bu duruşmaya devam edin, biz bu konuda ilkesel tutum içindeyiz, bunu belirterek saygılar sunuyorum teşekkür ediyorum. Dedi.

Sanığa; iddianamede üzerine atılı suçlamalarla ilgili olarak beyanları soruldu.

SANIK MEHMET HATİP DİCLE: Sayın başkan sonradan söz alacağız, bireysel konularda sonardan söz alacağı, ben şu anda genel olarak arkadaşlarım adına ortak savunmamızı dediğim gibi usul ekonomisi açısından herkesin kalkıp bunları tekrarlama yerine ben herkesin yerine konuştum. Dedi.

Duruşmaya 15 dakika ara verildi.

SANIK HATİP DİCLE SÖZ ALDI: Sayın başkan iddianameye genel yanıt verirken kendi aramızda iş bölümü yaptık. Yani bundan sonraki 4 arkadaşım Bayram ALTUN, Selma IRMAK, Nejat ATALAY ve Fırat ANLI, yine genel iddianameye cevap Kürtçe 30 sayfalık bir özettir bu, daha sonrada Türkçe, aynı bunların Türkçesi, söylenenin Türkçesini diğer arkadaşlarım devam edeceklerdir. Bu konuda anlayış bekliyoruz. Dedi.

SANIK BAYRAM ALTUN SÖZ ALDI: Sayın Başkan, zaman açısından okuyacağımız savunma ortak olduğu için, her arkadaş bunu tekrar etmemesi açısından ilk önce ortak savunmanın okunmasında yarar vardır. Daha sonra sıra ile her arkadaş yine aynı şekilde bireysel savunmasını yapacaktır. Başlayabilir miyim. Dedi.

Av. MERAL DANIŞ BEŞTAŞ SÖZ ALDI: Sayın başkan, biz de arada müvekkilerimiz ile uzun uzun hani 15 dk. bunu konuştuk. Şimdi kendileri açıkladılar ama biraz ayrıntılı izah etme gereği duyduk. Bu iddianameye bugün 7500 sayfalık iddianamenin biliyorsunuz 900 sayfası okundu. Iddiannameye cevap anlamında, müvekkiller tek tek iddianamelere genel bölümler özellikle genel iddialara ilişkin. Ve dosyanın konseptine dair ortak görüş verme yönünde bir hazırlıkları olmuş. Ve ortak savunma hazırlamışlar cezaevinde. Dedi.

Sanıkların ortak savunma hazırladıklarının söylendiği, ancak, Kürtçe savunma ile ilgili de herkes adına konuşulmasına karşın, 4-5 kişinin Kürtçe bilmediğinin ortaya çıktığı ifade edildi.

Av. MERAL DANIŞ BEŞTAŞ SÖZ ALDI: Hayır hayır, onu açıklayacağım şimdi, bu ortak savunma normalde 140 sayfa Türkçesi yazılı, bunu 40 sayfaya yani daha az, hatta 30 küsur sayfa Kürtçe özeti çıkarılmış. Bunlar bütün tutuklular adına iddianameye cevap adı altında yani sorgu değil bu, bunları açıklayacaklar. Sorguda bu tekrarlardan kaçınılıp herkes kendi somut durumuna ilişkin yanıtlar verecek. Iddianamedeki iddialara ilişkin ama sonuçta iddianame sadece somut kişiler üzerinden kurgulanmamış aynı zamanda genel iddialar yani,onlara da yanıt verilecek, burda da Hatip bey in ifade ettiği gibi Bayram ALTUN, Fırat ANLI, Nejdet ATALAY ve Selma IRMAK Kürtçe özeti okuyacaklar, sonra Türkçe bölümde de 1. Bölümde Nadir YILDIRIM, Lütfi DAĞ, 2. bölümde bunlar Türkçe okuyacaklar Alican ÜNLÜ, Selanik ÖNER, 3. bölümde Musa FARİSOĞULLARI, Zülküf KARATEKİN, Emrullah CİN, Kerem DURUK, 4. bölümde yine Hacı ERDEMİR, Turan GENÇ, Fethi SUVARİ, Ethem ŞAHİN, 5. bölümde Ali ŞİMŞEK, 6. bölümde Leyla GÜVEN, Sarı AKTAŞ ve yine kadınların kendi aralarında eğer yorulurlarsa iş bölümü yapacaklar. Diğer bölümde de böyle devam edecekler, yani böyle bir hazırlıkları var. Yani bu asla sorgu anlamında talep değil, yani sorgu değil, iddianameye genel herkes adına hazırlanan bir cevabı bu şekilde sunacaklar. Biz de bunun kabulünü talep ediyoruz. Dedi.

Av. SEZGİN TANRIKULU SÖZ ALDI: Sayın başkan şunu ifade ettiniz. Yani böyle bir usul falan dedinizde, şimdi usulün 191. Maddenin son fıkrası sanıktan başlar deniliyor. Ancak şimdi usulümüz yani tek sanıklı davalara göre kurgulanmış. Usulünüze göre de, yani ceza usulüne göre de 7500 sayfalık bir iddianame. Sayın Başkan, şöyle efendim, ben sadece size şunu ifade edeceğim efendim. Şimdi yasada bu yok ama, yani ceza muhakemesi hukukun yarattığı gelenekler var yargı gelenekleri. Sayın Başkan, efendim sanıklar bunu kabul ettikten sonra bütün sanıklar kabul ettikten sonra bir sorun yok. Iddianamenin iddianamenin giriş bölümü tüm sanıkların genel durumuna ilişkindir. Tüm sanıkların iddia edilen örgüte ilişkindir. Buna ilişkin olarak da kendi görüşlerini ortaklaştırmışlardır. Sayın Başkan, yani bu nedenle, bunu ortak bir biçimde yapacaklardır. Muhakeme hukukun gelenekleri de buna izin vermektedir. Yani geçmişte bu ilk dava bir çok dava olmuştur. Izin vermektedir. Dedi.

SANIK BAYRAM ALTUN SÖZ ALDI: Ortak savunmamıza katılan arkadaşlarımızın imzası da savunmanın sonunda vardır. Dedi.

Sanık Bayram ALTUN'a savunmayı Türkçe mi, yoksa Kürtçe mi yapmak istediği soruldu.

SANIK BAYRAM ALTUN: Kürtçe okuyacağını söyledi.

Bunun üzerine; daha önce gerekçeleri anlatıldığı üzere Kürtçe savunma yapma için tercüman ataması yönündeki taleplerin reddedildiği, bu itibarla; mahkememizin anlayabildiği dil olan Türkçe ile savunma yapması, aksi halde diğer sanıkların savunmalarına geçeceğimiz ihtar edildi.

SANIK BAYRAM ALTUN SAVUNMASINDA: Başlıyorum başkan dedikten sonda Kürtçe olduğu düşünülen bir dilde konuştuğu görüldü.

Bunun üzerime sanığın savunması kesildi. Sanığa, savunmasının Türkçe kısmını okuması halinde dinlenileceği, aksi halde diğer sanığa söz verileceği ihtar olundu.

AV. TAHİR ELÇİ SÖZ ALDI: Kürtçe olarak açıklamalarını ne yapıyorsunuz, onu bi bilelim, ona göre bizde görüşümüzü sayın mahkeme ile paylaşalım. Hani bu böyle fiili olarak sizi geçtik demeniz usüle uygun değil, bizde görüşümüzü sayın mahkemeye paylaşmak istiyoruz. Dedi.

Sanığın; Türkçe olarak, mahkemenin anladığı ve sanığın bildiği dilde kendisini ifade ettiği takdirde dinleneceği ifade edildi.

Av. TAHİR ELÇİ SÖZ ALDI: Sayın başkan o zaman biz bu konudaki görüşümüzü mahkeme ile paylaşalım. Şimdi sayın başkan, ben yasanın ilgili hükmünü yani öncelikle şunu söylemek isterim. Şimdi sayın başkan çok önemli bir yargılamanın çok önemli bir aşamasındayız. Bu aşamada mahkemenizin vereceği karar bu yargılamanın sonunda verecek hükmün niteliğini de şimdiden belirleyecektir. Dolayısıyla sayın başkan, savunma hakkı gibi kutsal ve önemli bir hak ile ilgili mesele ile şimdi karşı karşıyayız. Savunma hakkı kutsal bir haktır. Ve nazik bir durumdur. dolayısıyla, bu aşamada bizim sizden bu konuda gerçekten bu konuda itinalı olmanızı, dikkatli olmanızı, savunma hakkını kısıtlayacak, engelleyecek, ortadan kaldıracak, adil yargılama hakkını ber taraf edecek, ortadan kaldıracak uygulamadan kaçınmanızı biz sayın mahkemeden isteyeceğiz. Sanıkların haklarından söz etmek istiyorum. Ifade ve sorgunun tarzı başlıklı usul yasamızın 147. maddesinin e fıkrası hükmü çok açık, okumak istiyorum sayın başkan, yüklenen suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu söylenir. Açıklamada bulunmak, sayın başkan bu, yani sanıkların Kürtçe savunmalarını Kürtçe dilinde Kürt dilinde mahkemeye sunma istemleri talepleri susma hakkı değildir. Sanıklar susmak istemiyorlar. Sayın başkan susma hakkı diye bir kavram esasen bizim yasada yok. Sayın başkan, ben yani sanığa usulün 147. maddesindeki hakkının tanınmasını talep ediyoruz. Yani açıklamada bulunma hakkınının tanınmasını talep ediyoruz. Şimdi sayın başkan, müvekkilerimiz bu haktan feragat etmeş değiller, şimdi bakın bakın yani uluslararası litaretürde sessiz kalma, rayt off sayles olarak tabir edilen ve bu nedenle bize bizde susma hakkı olarak geçen hak ile ilgili tanımı ben sayın mahkemenize sunmak istiyorum. Susma hakkı sanığın kendisine yönelik bir suçlama karşısınıda bu olaya ilişkin olarak sorulabilecek sorulara hiç yanıt vermemesine,veya istediği soruyu yanıtlayıp istemediğini yanıtlamamasına olanak veren ifade özgürlüğünün doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmış. Insanlık onuruna saygı ilkesine dayanan subjektif kamu hukuku karakterli bir haktır. Şimdi sayın başkan bizim müvekkillerimiz bu haktan feragat etmiş değiller. Bu haktan vazgeçmiş değiller. Susmak istememektedir. 7570 sayfalık iddianameye karşı kendilerini savunmak için 2 yıldır bekliyorlar.

Bugünü bekliyorlar dolayısıyla, savunma hakkını kullanmak istiyorlar. Savunma hakkını gerçekleştirmek istiyorlar. Dolayısıyla bu aşamada sayın başkan, bu aşamada bu hakkın engellenmesi sanıkların kendilerini savunma haklarına engen olunması gerçekten bu yargılamanın sonunda verilecek hüküm ne olursa olsun bu hüküm adil olmayacaktır. Hukuka uygun bir hüküm olmayacaktır. Sayın başkan bu nedenle sanıkları lütfen dinleyin. Yani sanıkların. Sanıklar, sanık müvekkilerimizden sayın Hatip DİCLE biraz önce çok açık bir biçimde görüşlerini ifade ettiler. Sayın mahkemeye yardımcı olabilecek bu yargılamanın sağlıklı bir biçimde herhangi bir kargaşaya mahal verilmemesi için azami çabayı göstereceklerini ve gösterdiklerini de ortaya koydular. Şimdi sayın başkan şimdi kürtçenin yanı sıra türkçede de bildikleri türkçe dilinde de savunmalarını sunacaklarını ifade ettiler. Sanıklar yani durmak istedikleri noktayı çok net bir biçimde sayın mahkemeye ifade ettiler. Biz sayın mahkemenizden savunma hakkına kutsal bir hak olan kutsal bir hak savunma hakkına öncelikle saygı duymasını talep ediyoruz. Adil yargılama hakkına saygı duymasını talep ediyoruz. Anayasamızın ve uluslararası sözleşmelerin bir gereği olan ve bu belgelerin koruması altında olan ifade özgürlüğü hakkına, saygı duyulmasını biz sayın mahkemeden bekliyoruz. Dolayısıyla sayın başkan dinleyin lütfen dinleyin kendilerini türkçe de ifade etsinler kendi ana dilinde de ifade etsinler . Bunun ne yasalarımıza ne adil yargılama hakkına ne de ceza muhakemesinin temel ilkelerine aykırı hiçbir tarafı yoktur. Biz dolayısıyla sayın mahkemeden sanıkların kendi ana dillerinde de kendilerini ifade etme kanunumuzun tabii ile açıklamada bulunma hakkına saygı göstermesini talep ediyoruz sayın başkan. Dedi.

AV. MERAL DANIŞ BEŞTAŞ SÖZ ALDI: Duruşmanın ilk günü 18 Ekim de 19 Ekimde verdiğimiz kararı bir hatırlatmak istiyorum. Bugünkü kararınıza dayanak kabul ettiğinizden dolayı, 19 ekim de aldığınız karar kürtçe konuşulması talebine dair tercüman atanmamasına da ilişkin bir kararınız vardı. Demin de bunu ifade ettiniz birkaç defa fakat şu anda bizim talebimiz müvekkilerin ortak savunmasının özetinin kürtçe okunmasına ilişkindir. Kendi taleplerini bizde bu şekilde sayın mahkemenize ilettik. Sayın mahkemenizin kararında kürtçe konuşulmasını yasaklayan bir yan yoktur. Kendileri kürtçe savunma yapmak istiyorlar. Eğer sayın mahkemeniz kürtçe savunma yapmayı yasaklayan bir karar verseydi. Ihtarınız doğru olabilirdi. Bu nedenle kararınızın hani böyle olduğunu bu kararı hatırlatarak şu anda ortak savunmanın kürtçe okunmasına dair hiçibir engelin bulunmadığını talep ediyoruz.tabii yasak karar yani kürtçe konuşamasınız diye bir karar verirseniz. Onu ayrıca tabiki değerlendirme şansımız olacaktır. Dedi.

Duruşmaya kısa bir ara verildi.

AV. SELİM OKÇUOĞLU SÖZ ALDI: Biz verilen arada müvekkilerimizde istişare etme imkanı bulduk. Şimdi tabi biz davanın anadil meselesi konusunda uyarıcı olmaya çalıştık. Türkiyenin realitesinden yoksun bir mahkeme salonunna hapsedilecek bir sorun değildir kürt sorunu. Ve bugün kürt sorunu geldiği nokta itibariyle gerçekten de bir kimlik sorunu olarak anadil üzerinde yoğunlaşmış. Kilitlenmiş bir sorundur. Sayın mahkemenin üç haftadır kendini bir biçimde hissetiren ve bizim taleplerimize de konu olan bu tutum konusunda teknik imkanlarının sağlanmış olduğu kolaylıkıları da dikkate alarak bir kolaylaştırıcı tutum almasını bekliyorduk. Eğer usulden söz edeceksek bu yargılama başladığı andan itibaren hatta bu soruşturma yapıldığı andan itibaren, hiçbir usul kuuralına uyulmamıştır. Dolayısıyla böylesi önemli bir konuda usul kurallarını gerekçe göstererek ki bize göre o gerekçelerde yerinde ve hukuki değildir. Böyle bir sorunu daha ileri bir noktaya taşımak hiçkimsenin hakkı değildi. Hiçbirimizin hakkı değildir. Şimdi sayın mahkemeniz vermiş olduğu ara kararları ile bize göre bu yargılamayı kilitlemiştir. Çünkü, müvekkil sanıklar bugün en son sayın Hatip DİCLE tarafından da belirtildiği gibi sayın mahkemenin görevini yapmasına engel olmayacak bir biçimde bir savunma

hazırlığı içindeydiler. Bunu tamamladılar. Özerk bir kürtçe savunmanın iddianameye cevap olacak hazırlanması tamamlanmıştı. Ve bunun yine türkçesi sayın mahkemeye imzalı ve yazılı olarak verilecek idi. Dolayısıyla sayın mahkemenin sanıkların sorgularını almasına ilişkin engelleyici her hangi bir tutum yaşanmayacaktır. Sonraki aşamalarda da, ancak herhalde biz derdimizi iyi anlatamadık. O kusuru yine kendimizde bulalım . Çok fazla detaya girmeyceğim. Müvekkil sanıkların bize ifade ettiği husus şudur. Bugün almış olduğunuz ara kararına göre bir yargılama sürdürülecekse kendilerinin hiçbiri bugün huzura çıkmak istememektedirler. Çünkü, bu saatten sonra herkes ana dili olan kürtçe ile beyanda bulunmak istemektedirler. Dolayısıyla bize göre yargılama bugün itibariyle bu noktada tıkanmıştır. Biz bu hususu sayın mahkemenin dikkatine sunuyoruz. Ve bugünkü yargılamaya bu noktada son verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Gereğinin takdirini size bırakıyoruz efendim. Dedi.

Av. SEDAT YURTTAŞ SÖZ ALDI: Sayın başkan, sanırım bir kaç noktaya sayın mahkemenin dikkatini çekmekte yarar olacak, 1990 yılında ilk defa Vedat Aydın Ankara da bir genel kurulda kürtçe konuştuğu için tutuklandı. 1991 yılında Leyla Zana Türkiye Büyük Millet Meclisinde ben bu yemini türk ve kürt halkı için ediyrum. Dediği için sonrada parlamentodan atılma süreci yaşandı. Bugün burada yine 91'de aynı kürsüden yemin etmiş sayın Hatip Dicle nin sözleri çerçevesinde kürtçe savunmaya izin verilmiyor. Ve sizin de zannediyorum. Tutanaklar anında çıkmadığı için kürtçe demekten vazgeçtiğiniz o dil şeklinde bir kavram kullandınız. Sonuçta kürtçenin kürtçe anadil ile savunma yapılmasına izin verilmeyen kararın altını bir kez daha çizdiniz. Ve burada ortaya çıkan yargılama şekli, şayet bu haliyle devam edecek olursa ya susma haklarını kullandılar diye genel mahkemelerde verilen kararlar, ya da susturulma şeklinde esasın da yargılamanın temelini oluşturan sanıklar fiileri, savunmaları yok farz edilerek bir yargılama varmış gibi davranılmış olacak bunun hem savunma hakkında yönelik her türlü anayasal, yasal ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan bir hukuksuzluk oluşturacağını belirtmek gerekir. Bu itibarla sayın mahkemenin kararını yeniden gözden geçirmesini talep ediyorum. Dedi.

Av. SEZGİN TANRIKULU SÖZ ALDI: Sayın başkan, 18 Ekimde bu yana bu yargılama devam ediyor. Yani şimdi biz usül kurallarını zaman zaman okuyoruz. Size anlatmaya çalışıyoruz. Ve gerçekten de bu mahkemede yapıcı bir şekilde, yapıcı bir şekilde usul kurallarına uygun hukuka uygun, adalete uygun bir yargılamanın yapılmasını istiyoruz. Yani bu yargılama özel bir mahkemede yapılıyor. Ve özel bir yargılama yani kendisi özel bir yargılama yani bundan önce çok yargılamalar oldu. 80 lerde işte sıkıyönetim mahkemelerde birçok toplu dava görüldü. Ama hiçbir iddianame 7500 sayfa değildi. Hiçbir iddianame türkiyenin gündeminde ve dünyanın gündeminde böyle kritik bir biçimde oturmadı. Dolayısıyla, bu özel mahkemede özel yetkili mahkemede bu yargılamanın usulün katı kuralları içerisinde yapılmaycağını sizinde şey yapmanız lazım takdir etmeniz lazım. Yoksa biz mesela ilk gün usulü biliyoruz. Yani ayıptır söylemesi ben doktorasını yaptım. Yani bakın isteseydik bu duruşmayı açtırmazdık size ama biz duruşmayı açtırdık. 191. Madde çok açık. Bizim amacımız bu yargılamayı tıkatmak değil. O zaman size şimdi ben sorarım. bugün müvekkilerimizi oturtuyorsunuz. Konuşturmayacağım diyorsunuz. O dilde sizi konuşturmayacağım diyorsunuz. Ama biz biraz önce müvekkilimiz Hatip Dicle bu tutumunuzdan dolayı size saygı da gösterdi. Ve övdü de tutumunuzu, bakın okuyorum. Şimdi bu duruşma açılmış mı açılmamış mı, okuyayım size sizde takdir edin. Sanığın açık kimliği saptanır. Kişisel ve ekonomik durumu hakkında kendisinden bilgi alınır. 191/3 a sonra b fıkrası geliyor. Iddianame ve iddianame yerine geçen belge okunur. Şimdi efendim. Yani siz hangi müvekkilimizden hangi müvekkilimizden kendilerinden ekonomik durumları ile ilgili bilgi aldınız. Hangi müvekkilimizden kendilerinin kimliği ile ilgili açık bilgi aldınIz. böyle bir tutanak var mı, böyle bir sorunuz var mı, böyle bir yanıt var mı, ama idianamenin okunsa geçtiniz. Yani biz bunu yani bilmiyor

değildik. Ama dedik ki, bu önemli yargılama daha işin başında tıkanmasın biz tıkayıcı olmayalım. Bu iş başta tıkanmasın. Türkiyeni ve dünyanın gözü bu yargılamanın üzerinde, çok kritik bir mesele,bu basit bir kriminal örgütün davası değil, bir siyasal yargılamadır. siyasal sonuçları vardır. Biz tıkayıcı olmayalım. Ama bizim hep tutumumuz karşısında sizin tutumunuz malesef özgürlüğe, hukuka ve siyasetin yolunu açacak bir şekilde olmadı. Bugün de olmuyor. Bakın efendim siz dinlediniz. Kürtçe kimliği dinlediniz. Şimdi müvekkilerimizin 10 ar dakika 20 dakika ya da 30 dakika 7500 küsür sayfayalık iddianameye karşı 30 sayfa kürtçe savunma 30 dakika dinleme tahammülü nasıl olmaz. Hani tercüman da atamıyorsunuz ama dinleyin. Türkiye de 20 milyonun konuştuğu insanların dillini ve siyasal bir dava olan bu davanın üzerinde bu dili 30 dk. Dinlemeye tahammül edin. Biz başka da birşey istemedik. Sizden talep de buydu. Zaten 30 dk. 4 tane müvekkilimiz kürtçe savunmayı özetleyecekler. Sonra aynısını sizin anlamanız açısından sanıkların türkçe bilmeyen sanıkların veya türkçe bilmeyen avukatların kürtçe bilmeyen avukatların anlaması açısından türkçesini okuyacaklar. Bu şekilde kolaylaştırıcı bir tutum içerisindedirler. Ama siz ısrarla 30 dk. 40 dk. 30 sayfalık bir metni veya müvekkilerimizin daha sonra kişisel sorgularını ilk önce 10 dk. 15 dk. Kürtçe sonra da türkçe yapmalarına izin vermem diyorsunuz. Ve bunu da bir karara da bağlamıyorsunuz. dünyanın gözü bu davadayken ve türkiyenin en önemli meselesi bu dava üzerinde konuşulmaya başlamışken, bakın efendim müvekkilerimizin sorunu değil, bu davanın siyasallaşması müvekkilerimiz bu davanın siyasalaşmasını bu noktaya gelmesini kendilerinin kusuru değil, kendilerinin hiçbir şekilde kusurlu değil,kusur bu fezlekeyi bu davayı yargının önüne getirenlerde. Yargının önüne getirenlerinde ben üzerinde bu işe pişman olduklarını biliyorum. çünkü bir sorunu çözmek istemiyorsanız türkiyede yargıya havale edersiniz. Sonrada dersiniz ki, biz yargının işine karışamayız. Ama sizin türkiyenin gerçeklerini görerek bu davanın gerçeklerini görerek usulü sanıkların aleyhine değil, bizlerin aleyhine değil, savunmanın aleyhine değil, özgürlüğün yolunu açıcı şekilde yollamanız gerekir, bakın efendim bu usul kuralları içinde sanığın ana dilde kendisini anlatmasını engelleyen tercüman atanmayan engelleyen ve sizinde dinlemenize engel olan bir düzenleme yok. Aynısını anlatacaklarsa ve yazıyı da verecekler. Eğer bir metni yazılı olarak dosyaya koyuyorsanız. Yazılı olarak dosyaya koyuyorsanız onun 10 dk. 20 dk. da dinlenmesine de tahammül etmeniz lazım. Dinleyeceksiniz. Bunda usul kurallarına aykırılık yok. Dolayısıyla biz kendimize de ara verdik. Aynı ara sizin için geçerli, yarın sabah bu yargılamaya gerçekten adaletin önünü açacak şekilde, özgürlüğün önünü açacak şekilde ve başka sorunlara neden olmasın Diyarbakırda ki, bu yargılama bunuda gözeterek bu saat itibariyle ara verelim. Yarın sabah başlayalım. Ve yeni bir başlangıç yapalım bu yargılamada, teşekkür ederim. Dedi.

Av. CİHAN İPEK SÖZ ALDI: Geri alma hususunda şimdi Türkiyede bir inanç vardır. Hatta dünyada böyle bir inanç vardır. Türk yargısının yürütmenin yan kolu olmaktan kurtulmadığı yönünde bir inanç vardır. Bunun ıspatı da geçmişteki bütün siyasi davalarda kendisini göstermiştir. Yassıada mahkemeleri başkanı. Adnan MENDERES'e şu cevabı vermiştir. Sizi buraya tıkayan güç bunu böyle istediği için böyle karar vermek zorundayız. Şimdi geldiğimiz bu 21. Yüzyılda Türkiyenin Avrupa birliği ile müzakkere yaptığı dönemde hepimizin hukuk sistemi ile zaman zaman övündüğümüz bu dönemde bu kanıyı lütfen bu yargının üzerinden kaldırınız. Buna bir örnek olarak da ben bir anekdot anlatmak istiyorum. Amerika da hukuk fakültelerinde öğrencilere bir mahkeme kararı verilir. İlk derse hukuk fakültesine başlayan öğrencilere ilk derste birinci sınıfta bir karar verilir. Denilir ki, bu kararı okuyun, öğrenciler bu kararı okuduktan sonra profesörler sorarlar siz bu karardan utandınız mı, bazıları utandık diyorlar utanmayanlar lütfen hukuk fakültesini okumasın geri gitsin diyorlar. Bu karar nedir. Amerika bağımsızlık bildirgesinden sonra ki bu bağımsızlık bildirgesinde bütün insanlar eşittir. Diye bir hüküm yazılmıştı. Bu bağımsızlık bildirgesinden sonra bir amerikan yüksek mahkemesi bir zencinin köle

olduğunu ve kölenin eşya hukukuna tabi olduğuna dair karar vermiştir. Dolayısıyla halen amerika hukuk fakültelerinde bu karardan utanç duyulması gerektiğini ve bundan utanmayanların lütfen hukukla hiçbir ilişkiye girmemeleri gerektiğini söylemektedirdler ve bu öğrencileri uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Şimdi biz sayın mahkemenizi tenzih ediyoruz. Lütfen bir diyoruz ki, türkiye hukukunda bir devrim yaşandı. 2005 ten sonra ceza muhakemeleri yasalarında, TCK. Yasasında , biz burada joplarla sanıkların mahkeme salonlarında ne şekilde muamele gördüklerine şahit olduk. 90 li yıllarda 88 li yıllarda daha öncelerinde onun dışında yine sanıklara her türlü baskı yapıldı. Gerçi şimdi de dijitar baskı yapılıyor. Daha önce joplarla sindirilmeye çalışılıyordu. Şimdi de yap kes iddianameleri ile insanlan sindirilmeye çalışılıyor. Suçlan somut değildir. Bir sürü google den araştırmalar yapılmış. Herkesin bildiği bilgiler ve insanları dijital bir şekilde baskı altına tutuyorlar şimdi sizden istirhamım yarın ki, çocuklarımızın hukuk fakültesini okuyan çocuklarımızın torunlarımızın utanç duyamayacağı şekilde bir yargılama olması ve bir karar vermesi için lütfen bu kararınızı geri alınız. Çünkü, bu kararı verseniz de vermeseniz de bu 20 milyon insan bu dili konuşacak, ve bu insanlar bu dili konuşmaya devam edecekler. Ve bunun gününde bu yasallaşacak ama biz torunlarımız bu kararlara baktıkları zaman utanç duymayacakları Diyarbakır 6. Ağır ceza mahkemesi bir mihenk taşı olduğu, ki siyasal konjoktür de buna uygundur. Lütfen kararınızı geri alın. Ve bir zorluk çıkarmamışlardır. Müvvekkiler mahkeme ile uyum içinde savunmalarını yapmak istemişlerdir. Lütfen sizde bunu gözönüne alın ve bu kararınızı geri alın. Teşekkür ederim. Dedi.

Dosya incelendi.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

1. Tutuklu sanıklar hakkında kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve ayrıca sanıkların kaçacağı, delillerin yok etme, gizleme veya değiştirme tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapma olanaklarının bulunması bunların yanında sanıkların 5271 sayılı ceza muhakemesi kanunun 100/3-a maddesinde sayılan suçlardan birinin işlediği hususunda yoğun şüphesinin varlığı sebepleriyle sanıkların 5271 sayılı ceza muhakemesi kanununun 100 ve devamı maddeleri gereğince tutukluluk hallerinin devamına,

2. Tutukluluk kararına karşı Diyarbakır 4. Ağır ceza mahkemesine itiraz edilebileceğine,

3. Sanıkların hazır edilmeleri için tutuklu bulundukları ceza infaz kurumuna müzekkere yazılmasına,

Bu sebeple duruşmanın 04/11/2010 günü saat 09:00 a bırakılmasına oy birliği ile karar verildi. 03.11.2010

Başkan 35341

Üye 39509

Üye 39998

Katip 86536